

การเตรียมการเพื่อรองรับการประกาศ

พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ

โดย

ส่วนวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา

สำนักวิจัยพัฒนาและอุทกวิทยา

กรมทรัพยากรน้ำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กันยายน ๒๕๖๑

คำนำ

รายงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดของสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ (ตัวชี้วัดที่ ๓.๑๐.๒) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการประกาศใช้ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ ๒๕ ลุ่มน้ำ จำนวน ๒๕ ฉบับ ที่จะออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ที่เสนอโดยกลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ ผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๑๔๒๗/๒๕๕๘ และเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของหน่วยราชการและองค์กรผู้รับผิดชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างสอดคล้อง และลดปัญหาที่อาจมีขึ้นจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน โดยเฉพาะส่วนแผนที่ลุ่มน้ำที่จะใช้แนบท้ายร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ

ความสำเร็จของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ และร่างกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เกิดขึ้นจากความพยายาม ทำงานโดยมีย่อท้อของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ คือ ผู้เชี่ยวชาญ ปัทมา ปานประชาและทีมงาน ร่วมกับคณะที่ปรึกษา คือ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้ศึกษาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. พร้อมจัดทำร่างกฎหมายอนุบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรองขึ้น ๒ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำ โดยร่วมกันจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีต่อร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ.ในพื้นที่ภูมิภาคทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐ เรียบร้อยแล้ว ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันได้อย่างเรียบร้อย สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ควรแก่การยกย่องและจดจำไว้ด้วยความขอบพระคุณอย่างยิ่ง

สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา โดยส่วนวิจัยและพัฒนาอุทกวิทยา ได้รวบรวม จัดทำรายงานสรุปในขั้นตอนการทบทวนรายละเอียดปลีกย่อยในแผนที่แนบท้ายและรายละเอียดอื่นๆที่เกี่ยวข้องๆ พร้อมได้ทำการประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและบัญชีแนบท้ายในอนาคต เช่น จากการรวบรวมหรือแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำ การเปลี่ยนชื่อลุ่มน้ำ ที่อาจมีต่อองค์กร กฎหมาย นโยบาย และแผนดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางเตรียมความพร้อมให้การประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศที่จะออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ให้สามารถใช้งานเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผชช.ปัทมา ปานประชาและผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน มา ณ ที่นี้

คณะผู้จัดทำรายงานตัวชี้วัดที่ ๓.๑๐.๒

วาสนา ร้อยอำแพง

ภูมิจิตร โปรดปราน

รติกาล ภาพดีบ

นารี อินทวิเชียร

ดวงมณี นามวิชัย

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ ที่มา วัตถุประสงค์และขอบเขต	๑
๑. ที่มาของการดำเนินการ	๑
๒. วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	๓
๓. ขอบเขตการทำงาน	๓
๔. ประโยชน์ที่ได้รับ	๔
บทที่ ๒ ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.	๕
๑. ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.	๕
๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมาย	๕
๓. สาระสำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	๖
๔. ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.	๖
๕. การทบทวนแนวเขตลุ่มน้ำ	๒๔
๖. สรุปความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ	๒๖
๗. ตัวอย่างร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ	๒๘
บทที่ ๓ สรุปข้อคิดเห็นต่อการใช้งานแผนที่และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ	๓๒
๑. ข้อคิดเห็นต่อการใช้งานแผนที่และระเบียบลุ่มน้ำของประชาชน	๓๒
๒. ข้อคิดเห็นต่อการใช้งานแผนที่และระเบียบลุ่มน้ำของเจ้าหน้าที่	๓๒
บทที่ ๔ บทวิเคราะห์ร่างพระราชกฤษฎีกาและการเตรียมความพร้อมรองรับการ ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ	๓๘
๑. หลักการ เหตุผลและที่มาของพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่ว ประเทศ	๓๘

บทที่ ๑

ที่มา วัตถุประสงค์และขอบเขต

๑. ที่มาของการดำเนินการ

“น้ำ” เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ การขาดสมดุลน้ำจะก่อให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งในสถานการณ์ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง สถานะน้ำท่วมในฤดูฝน ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำ ตลอดจนปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทำให้คุณภาพของน้ำเสียไปไม่อาจนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้และบางกรณีก็ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อบุคคล สัตว์ พืช และทรัพย์สินอีกด้วย จากกรณีดังกล่าวจึงสมควรมีมาตรการควบคุมและบริหารแหล่งน้ำ ที่ดินที่ต่อเนื่องกับแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นที่เกี่ยวข้องกับน้ำโดยต้องกำหนดให้มีองค์การบริหารการใช้น้ำในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อวางนโยบายและกำกับดูแลการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและเหมาะสม ตลอดจนการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำอย่างถาวร โดยการกำหนดความรับผิดชอบในทางแพ่งและทางอาญาแก่ผู้ละเมิดเพื่อให้การจัดการใช้น้ำเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และแม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับน้ำหลายฉบับ(เอกสารแนบ๑) แต่ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศได้

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียงฉบับเดียวที่เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำอย่างเป็นทางการ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวาระ ๒ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดำเนินการโดยนางปัทมา ปานประชา ผู้อำนวยการ กลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ ได้เริ่ม ปรับปรุง ยกร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อใช้เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ (ดังรายละเอียดตามเอกสารแนบ ๒) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นมา ซึ่งในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติกฎหมายมาตราต่างๆไว้ ๑๐๐ มาตรา โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนและเป็นธรรม การควบคุมการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำ การพัฒนา พื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งน้ำ การป้องกันแก้ไข ปัญหาน้ำท่วม การขาดแคลนน้ำและมลพิษทางน้ำ การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกลุ่มน้ำ ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ และองค์กรเกี่ยวกับน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับลุ่มน้ำย่อย

ทั้งนี้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้บัญญัติไว้เฉพาะหลักเกณฑ์ และมาตรการหลักๆ ไว้ ส่วนรายละเอียดในแต่ละเรื่องจะได้กำหนดไว้ในอนุบัญญัติ(กฎหมายลำดับรอง) แทน ซึ่งในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งลุ่มน้ำตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ว่า “การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย”

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมทรัพยากรน้ำได้ร่วมกับคณะที่ปรึกษา คือ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ศึกษาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อจัดทำร่างกฎหมายอนุบัญญัติหรือ

กฎหมายลำดับรองชั้น ๒ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำ โดยพิจารณาผลการศึกษา วิเคราะห์ ขอบเขตลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย ข้อมูลลุ่มน้ำนาร่องและลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆ นำมาวิเคราะห์ หลักเกณฑ์ รูปแบบ ภารกิจ อำนาจหน้าที่ การดำเนินการปัญหาและอุปสรรคขององค์กรผู้ใช้น้ำให้สอดคล้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระบบลุ่มน้ำในปัจจุบัน โดยนำสภาพทางอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของประชาชนมาประกอบการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ และร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. เพื่อใช้ประกอบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ลุ่มน้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. อันเป็นการป้องกันและลดความขัดแย้งจากการบังคับใช้นโยบาย (กฎหมายลำดับรอง) ในอนาคต ซึ่งคณะที่ปรึกษาได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีต่อร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. ในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน ๕ ครั้ง โดยยึดหลักการและเหตุผลใน ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. (ร่างมาตรา ๒๔) ที่ให้การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยตราพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกันและเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (ร่างมาตรา ๒๕) โดยสมควรกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ให้เป็นลุ่มน้ำ และจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ ๒๕ ลุ่มน้ำ แยกเป็นจำนวน ๒๕ ฉบับพร้อมมีแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ลุ่มน้ำจำแนกได้ในระดับตำบลของแต่ละลุ่มน้ำ

ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการประกาศใช้ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ ๒๕ ลุ่มน้ำ จำนวน ๒๕ ฉบับ ที่จะออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และเพื่อให้การปฏิบัติราชการของหน่วยราชการและองค์กร ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง สอดคล้อง รองรับตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงต้องมีการศึกษา ทบทวนแผนที่แนบท้ายใน ๒๕ ลุ่มน้ำให้ตรงกับสภาพภูมิประเทศแท้จริงและการแบ่งเขตพื้นที่ในแต่ละลุ่มน้ำต้องตรงกับพื้นที่การปกครองในระดับตำบลเป็นลำดับแรก และลำดับถัดมาต้องศึกษา วิเคราะห์รายละเอียด บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่ละมาตรา ที่ต้องมีใจความสำคัญ สาระเนื้อหาด้านอุทกวิทยาและทรัพยากรน้ำ เช่นคำว่า ขนาดลุ่มน้ำและขอบเขตลุ่มน้ำ ฯลฯ ต้องชัดเจน

สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา โดยส่วนวิจัยและพัฒนาอุทกวิทยา ได้รวบรวม จัดทำรายงานสรุปในขั้นตอนการทบทวนรายละเอียดปลีกย่อยในแผนที่แนบท้ายและอื่นๆที่เกี่ยวข้องตามที่จำเป็น ใช้ประกอบพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ ฉบับร่างของ พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... เสนอโดยกรมทรัพยากรน้ำ ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๑๔๒๗/๒๕๕๘ พร้อมได้ทำการประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและบัญชีแนบท้ายในอนาคต เช่น จากการควบรวบหรือแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำ การเปลี่ยนชื่อลุ่มน้ำ ที่อาจมีต่อองค์กร กฎหมาย นโยบายและแผนดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในอนาคต เพื่อเตรียมความพร้อมให้การประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศที่จะออกตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำพ.ศ. ดังกล่าว สามารถใช้งานได้ทันทีและเป็นประโยชน์อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒.วัตถุประสงค์การดำเนินงาน

๒.๑ เพื่อทบทวนและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำกับแผนที่ลุ่มน้ำของประเทศในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย กรมทรัพยากรน้ำ ฉบับ พ.ศ.๒๕๕๔

๒.๒ เพื่อทบทวน แผนที่ลุ่มน้ำของประเทศในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย กรมทรัพยากรน้ำ ฉบับ พ.ศ.๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ลุ่มน้ำ สอดคล้องตามมาตรา ๓ ในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๒.๓ เพื่อศึกษา ตรวจสอบข้อมูลแผนที่ แนวเขตลุ่มน้ำที่จัดทำไว้ในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำฯ เทียบกับสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และข้อคิดเห็นจากการใช้งานระเบียบข้อมูลระบบลุ่มน้ำของเจ้าหน้าที่ กรมทรัพยากรน้ำ ผู้เกี่ยวข้องฯ พร้อมจัดทำสรุป ข้อเสนอในการปรับปรุงแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกา(หากมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข)

๒.๔ เพื่อศึกษาและประเมินผลกระทบในอนาคต จากการเปลี่ยนแปลงแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ ในประเด็นความเชื่อมโยงและผลกระทบต่อองค์กร กฎหมาย นโยบายและแผนดำเนินงานที่เกี่ยวข้องแนบท้ายร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำและร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำของกรมทรัพยากรน้ำ

๓.ขอบเขตการทำงาน

๓.๑ ทำการทบทวน วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ..... และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำกับแผนที่ลุ่มน้ำของประเทศในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย กรมทรัพยากรน้ำ ฉบับ พ.ศ.๒๕๕๔

๓.๒ ศึกษาเปรียบเทียบแนวเขตลุ่มน้ำและพื้นที่ลุ่มน้ำในแผนที่ระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย ฉบับกรมทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๔ กับข้อมูลจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมถึงเจ้าหน้าที่จากสำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำ และผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ

๓.๓ ศึกษาแนวทาง ความเชื่อมโยงและผลกระทบต่อองค์กร กฎหมาย นโยบายและแผนงานที่อาจเกี่ยวข้องฯ เพื่อเตรียมการรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำและการบังคับใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. รวมถึงผลกระทบในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ลุ่มน้ำต่างๆ

๓.๔ จัดทำรายงานสรุปฯ นำเสนอผลการวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษา ทบทวนในสาระสำคัญที่จำเป็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ใช้ประกอบพระราชกฤษฎีกา พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. และใช้ในประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

ความเป็นมาของ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ...

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ตราขึ้นตั้ง แต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ (เอกสารแนบ ๒) โดยมีความเป็นมา สำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายและรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑.ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เพื่อให้มีกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศมา โดยตลอด ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้เคยนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่เนื่องจากอายุของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้สิ้นสุดลงก่อนจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตกไปประกอบกับในช่วงระยะเวลาต่อมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหลายครั้งจึงส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จคล่องตัวได้

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำเสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ..... เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีใหม่อีกครั้งหนึ่ง แต่เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้ส่งร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. คืนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมด้วยความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินแล้ว (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖)

ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๘ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ..... ต่อคณะรัฐมนตรีใหม่อีกครั้งและคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ..... ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาตามขั้นตอนกระบวนการนิติบัญญัติ

๒.เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมาย

เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปีและเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ การแย่งชิงน้ำ ปัญหาระยะไกล ปัญหาน้ำท่วม การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นเอกภาพ อีกทั้งปัญหาการบริหารจัดการน้ำยังทำให้ผู้ที่ไม่มีพลังต่อรองทางเศรษฐกิจอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ จึงต้องมีกฎหมายแม่บทเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำดำเนินการไปอย่างเป็นระบบและเป็นธรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็นต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๓.สาระสำคัญ/ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นร่างกฎหมายที่ตราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. ให้มีกฎหมายแม่บทสำหรับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

๒. ให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำและระดับผู้ใช้น้ำ ภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนในระดับลุ่มน้ำและมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างแท้จริง

๓. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม โดยแบ่งการใช้น้ำออกเป็น ๓ ประเภท ซึ่งการใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน รวมทั้งการใช้น้ำตามจารีตประเพณี ซึ่งเป็นการใช้น้ำของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ไม่ต้องขออนุญาต และการใช้น้ำประเภทที่สอง ซึ่งเป็นการใช้น้ำในปริมาณมากเพื่อการอุตสาหกรรมหรือการเกษตรเพื่อ การพาณิชย์ การประปา การท่องเที่ยว และการใช้น้ำประเภทที่สาม ซึ่งเป็นการใช้น้ำในปริมาณมาก อันส่งผลกระทบอย่างกว้างขวาง หรือส่งผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ จะต้องขออนุญาตใช้น้ำโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และในการจัดสรรน้ำและการอนุญาตใช้น้ำให้คำนึงถึงการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งและการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศน์เป็นลำดับแรก

๔. กำหนดให้มีมาตรการป้องกันและบรรเทาภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วมแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ

๕. กำหนดมาตรการการอนุรักษ์ การพัฒนา ตลอดจนการควบคุมและตรวจตรา ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๖. กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

๗. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

(๗.๑) เกิดความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประเทศ เป็นสาเหตุให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและเป็นประโยชน์ แก่ประชาชนทั่วไป

(๗.๒) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรน้ำตามหลักสิทธิมนุษยชน เพราะมีหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม

(๗.๓) มีองค์กรระดับชาติและระดับลุ่มน้ำที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรน้ำที่ชัดเจน ประชาชนสามารถติดต่อประสานงานได้โดยตรง รวมทั้งให้มีองค์กรระดับลุ่มน้ำที่รับเรื่องร้องทุกข์ โกลเกลี้ยและชี้ขาด ข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำทำให้ไม่ต้องมีการฟ้องร้องคดีในศาล

(๗.๔) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้การ พัฒนาการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

๔. ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ..... มีทั้งหมด ๙ หมวด ๑๐๐ มาตรา ประกอบด้วย

(๑) ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้หมายรวมถึงน้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตาม

ธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

(๒) สิทธิในน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้น้ำเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้น้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือที่ดินของตน และสามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ แต่ต้องไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

(๓) องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้มีองค์กรที่เกี่ยวข้อง ๓ ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ

(๔) การจัดสรรน้ำ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ การใช้เพื่อดำรงชีพ การใช้เพื่อการพาณิชย์ และการใช้ในกิจการขนาดใหญ่ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ โดยการใช้ประเภทที่สองและที่สามต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต

(๕) ภาชนะน้ำแล้ง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำแล้งที่เกิดขึ้น โดยจัดให้มีการจัดทำแผนรองรับภาชนะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ทั้งแผนกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาชนะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และแผนกรณีฉุกเฉินที่มีภาชนะน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

ภาชนะน้ำท่วม ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้น โดยจัดให้มีการจัดทำแผนรองรับภาชนะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ทั้งแผนกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาชนะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และแผนกรณีฉุกเฉินที่มีภาชนะน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลันและยังกำหนดให้ในการจัดทำแผนต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาชนะน้ำท่วม นอกจากนี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำต้องจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วมขึ้น ทั้งนี้ในการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้งต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

(๖) การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะไว้หลายประการ เช่น การคุ้มครองแหล่งต้นน้ำ ลำธาร หรือการกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ประโยชน์ ที่ดินที่มีเขตติดต่อ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือการกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำเป็นต้น

(๗) พนักงานเจ้าหน้าที่ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปที่สถานที่หรือที่ดินเพื่อตรวจตรา รวมถึงการทำลายสิ่งกีดขวางอันอาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยซึ่งเทียบได้กับอำนาจในการตรวจตราและตรวจค้นของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เพื่อให้มีการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายได้

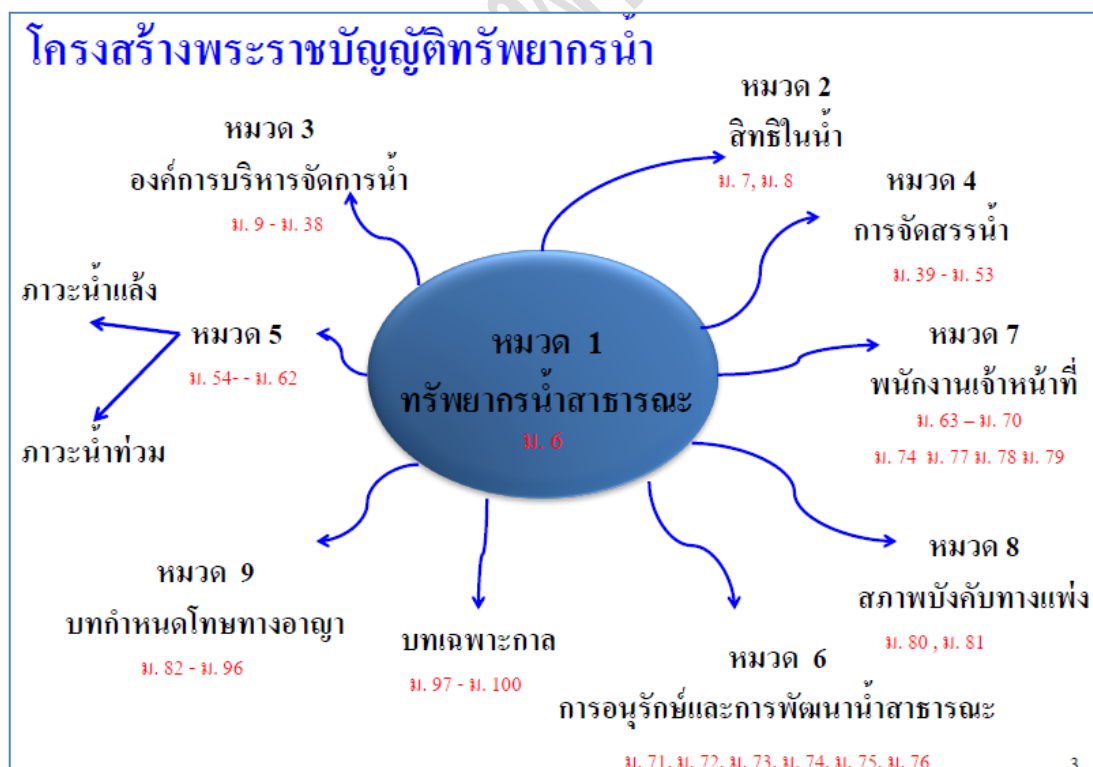
(๘) สภาพบังคับทางแพ่ง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้บุคคลที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรน้ำสาธารณะต้องรับผิดชอบทางแพ่ง แต่ถ้าก่อให้เกิดมลพิษต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะไม่จำเป็นต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

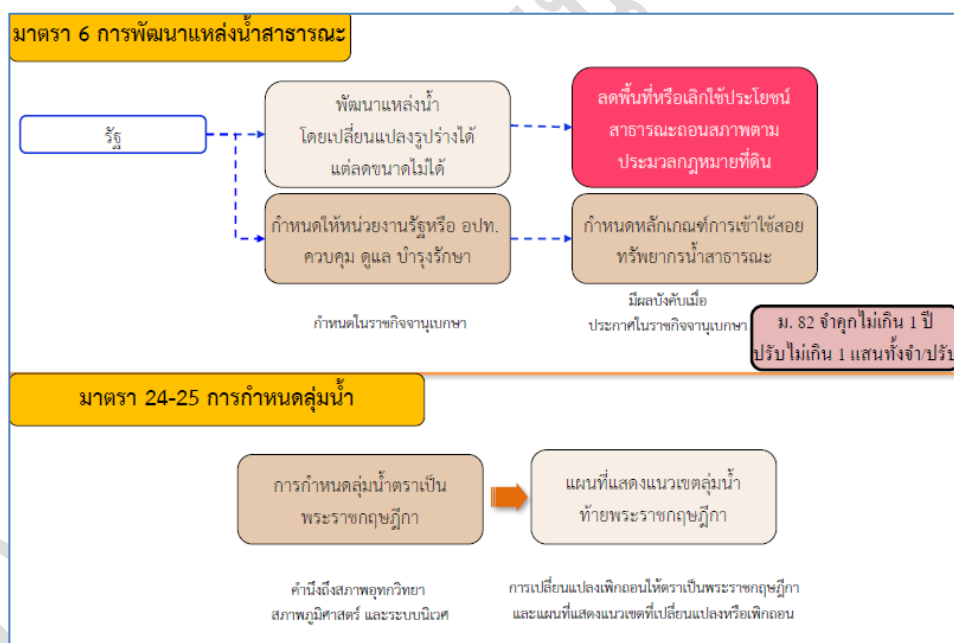
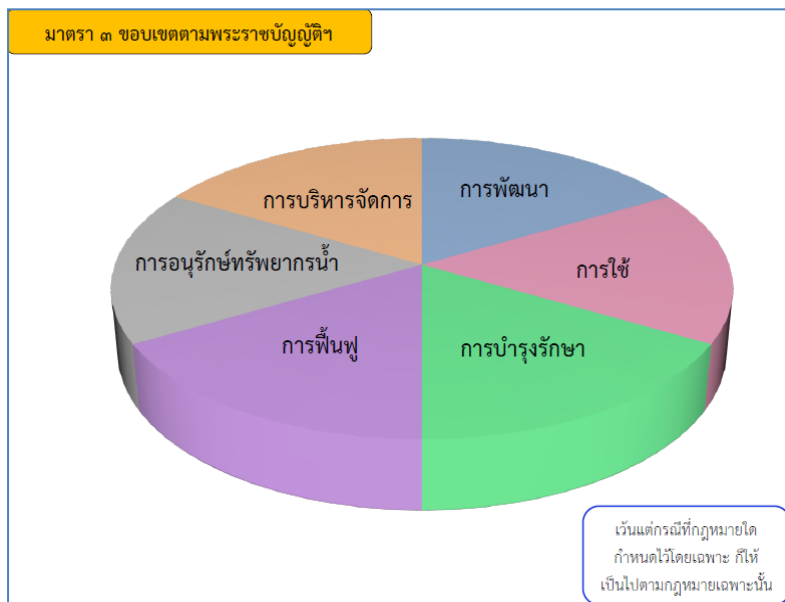
(๙) บทกำหนดโทษทางอาญา ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้ความผิดทั้งการฝ่าฝืนการใช้น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวง หรือการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการบุกรุกทรัพยากรน้ำสาธารณะ มีความผิดซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีโทษ

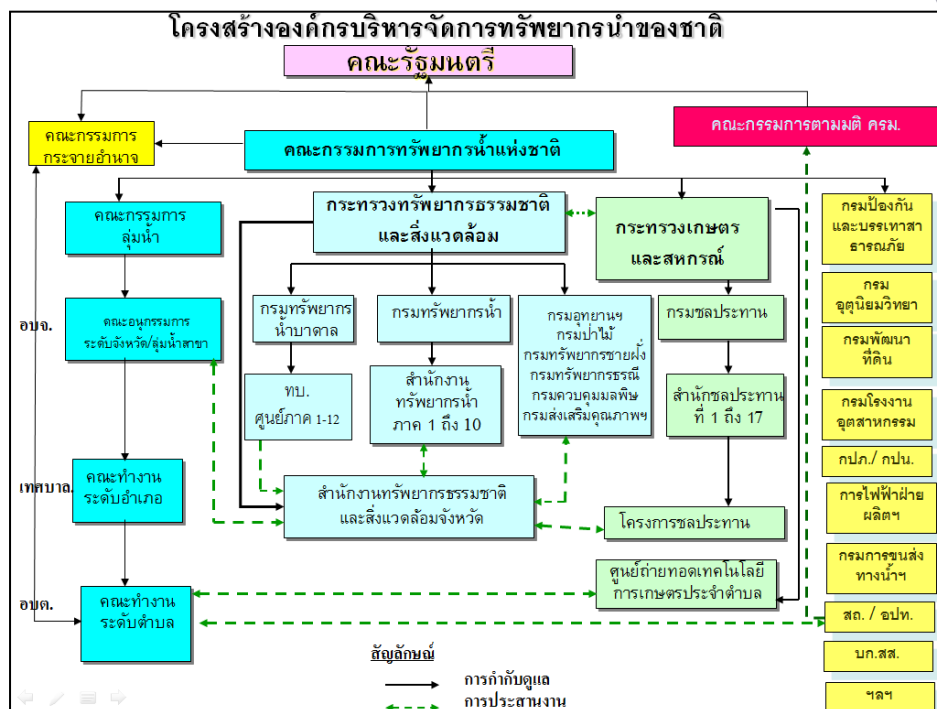
จำคุกและมีโทษปรับสูงแต่ในกรณีที่เป็นความผิดไม่ร้ายแรงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ให้เปรียบเทียบคดี และให้ถือว่าคดีอาญาเล็กน้อยโดยไม่ต้องฟ้องศาล

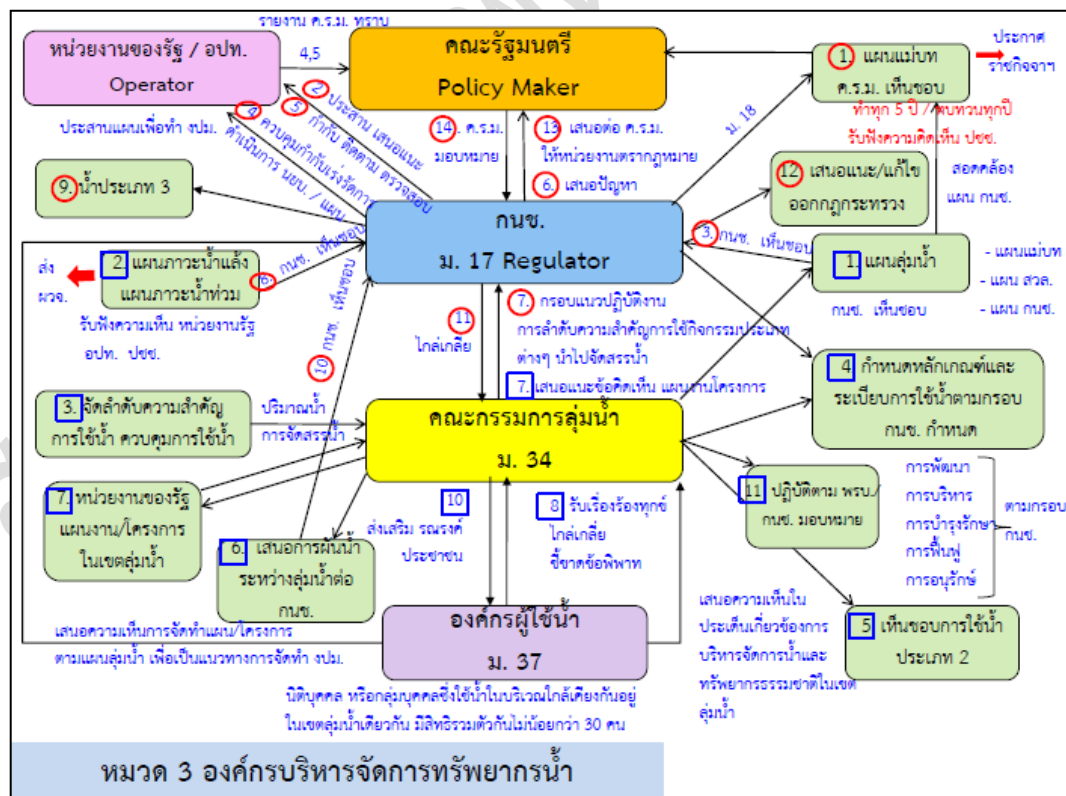
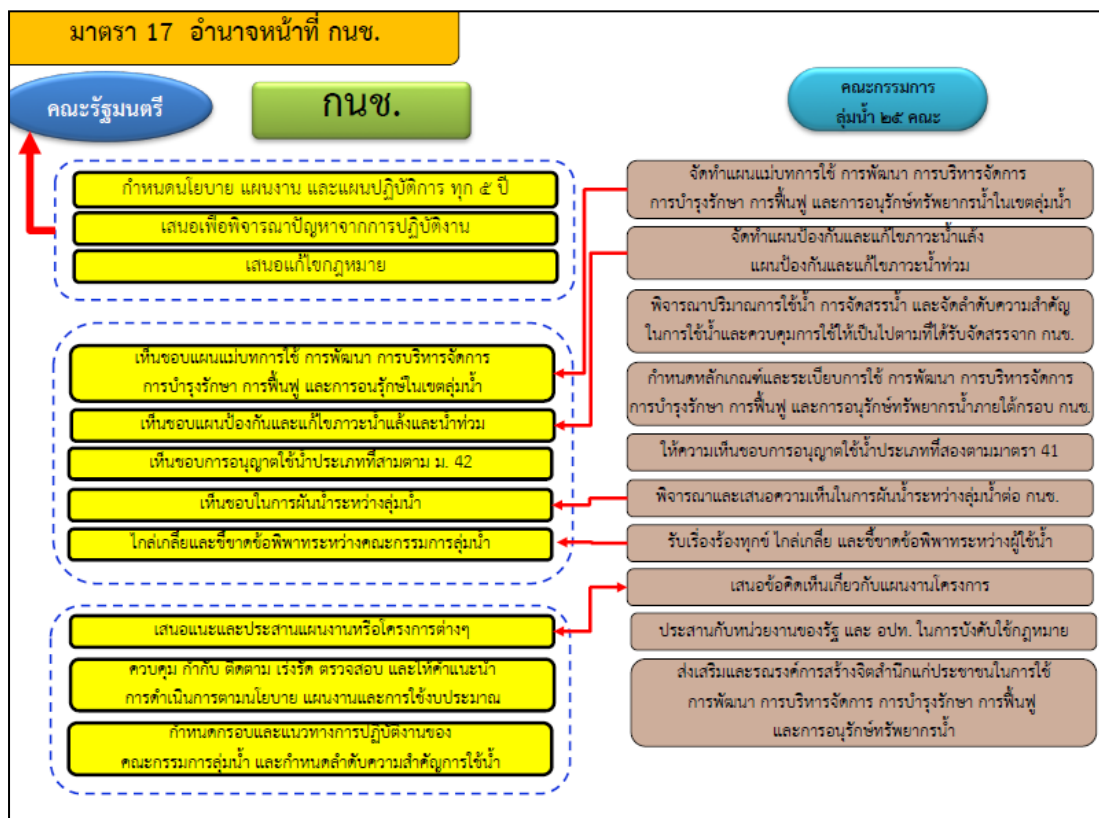
ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ..... ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมีแนวคิดที่เด่นชัดในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งกำหนดให้มีองค์กรในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แผนการบริหารจัดการที่ต้องการความเป็นเอกภาพ ให้มีหลักประกันสิทธิของประชาชนที่จะใช้น้ำ ได้ตามความจำเป็นและไม่กระทบต่อสิทธิการใช้น้ำของผู้อื่น มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการน้ำ โดยให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ นอกจากนี้ ยังให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสียในลุ่มน้ำมีการรวมตัวกันเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อร่วมกันใช้น้ำ พัฒนาบริหารจัดการ บำรุงรักษา พื้นฟูและอนุรักษ์น้ำในหมู่สมาชิกได้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสมโดยมีการใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้น้ำ ส่วนการใช้น้ำเพื่อการประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรม ต้องมีการจ่ายค่าน้ำเพื่อเป็นการควบคุมการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพและการจ่ายมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากการใช้น้ำ และในประเภทที่สาม เป็นการใช้น้ำปริมาณมาก และมีผลกระทบต่อลุ่มน้ำ จึงต้องขออนุญาตและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ อีกทั้งยังมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วม การปันส่วนน้ำ ที่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาด้านทรัพยากรน้ำที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายทั้งทางปกครองและทางอาญาที่ชัดเจน รวมถึงการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งในการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรน้ำที่มีรายละเอียดและกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

สรุปร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ในรายละเอียดลักษณะโครงสร้าง หมวดการใช้งาน ตามมาตราสำคัญๆ ความเกี่ยวข้องในแต่ละองค์กรและบทเฉพาะกาล ได้ดังต่อไปนี้

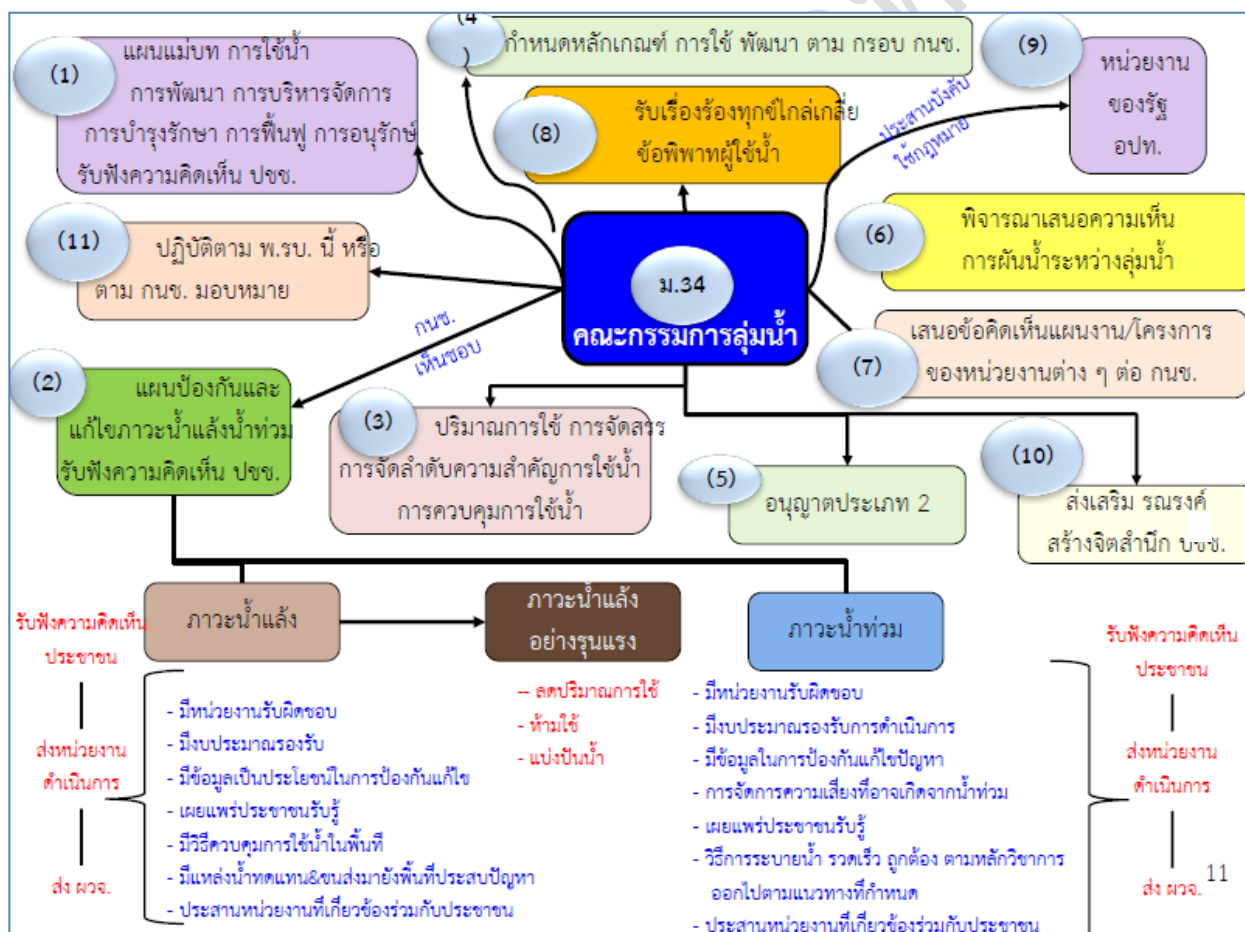

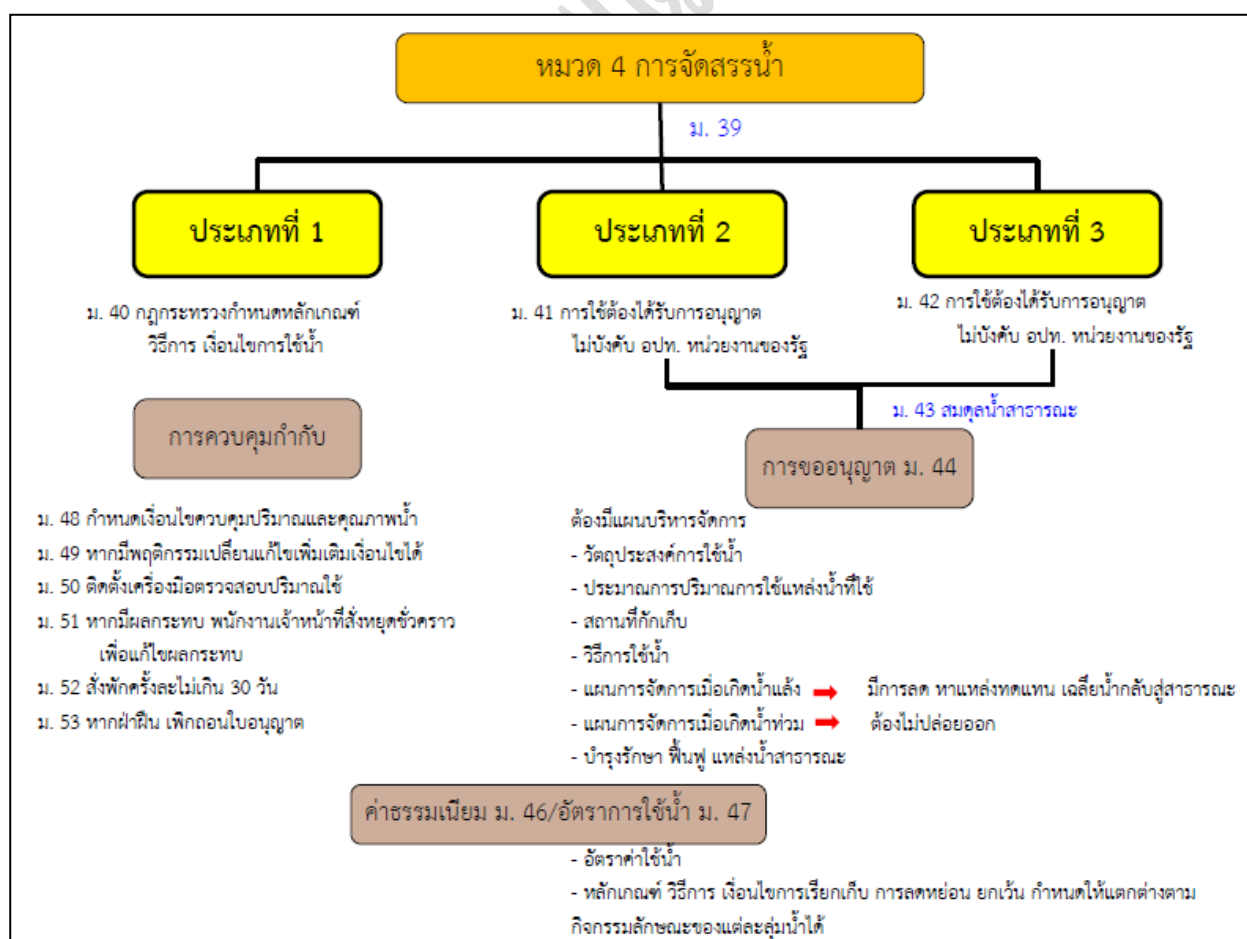
ส่วนที่ 3 องค์การผู้ใช้น้ำ

บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกัน
และอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิ
รวมตัวกันจัดทะเบียนก่อตั้งองค์การผู้ใช้น้ำ
เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่
และการดำเนินงานขององค์การผู้ใช้น้ำ
รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กร
ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกำหนดหลักเกณฑ์ในแต่ละลุ่มน้ำแตกต่างกันได้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา
สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีของประชาชน
ในการใช้น้ำประเภทต่างๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

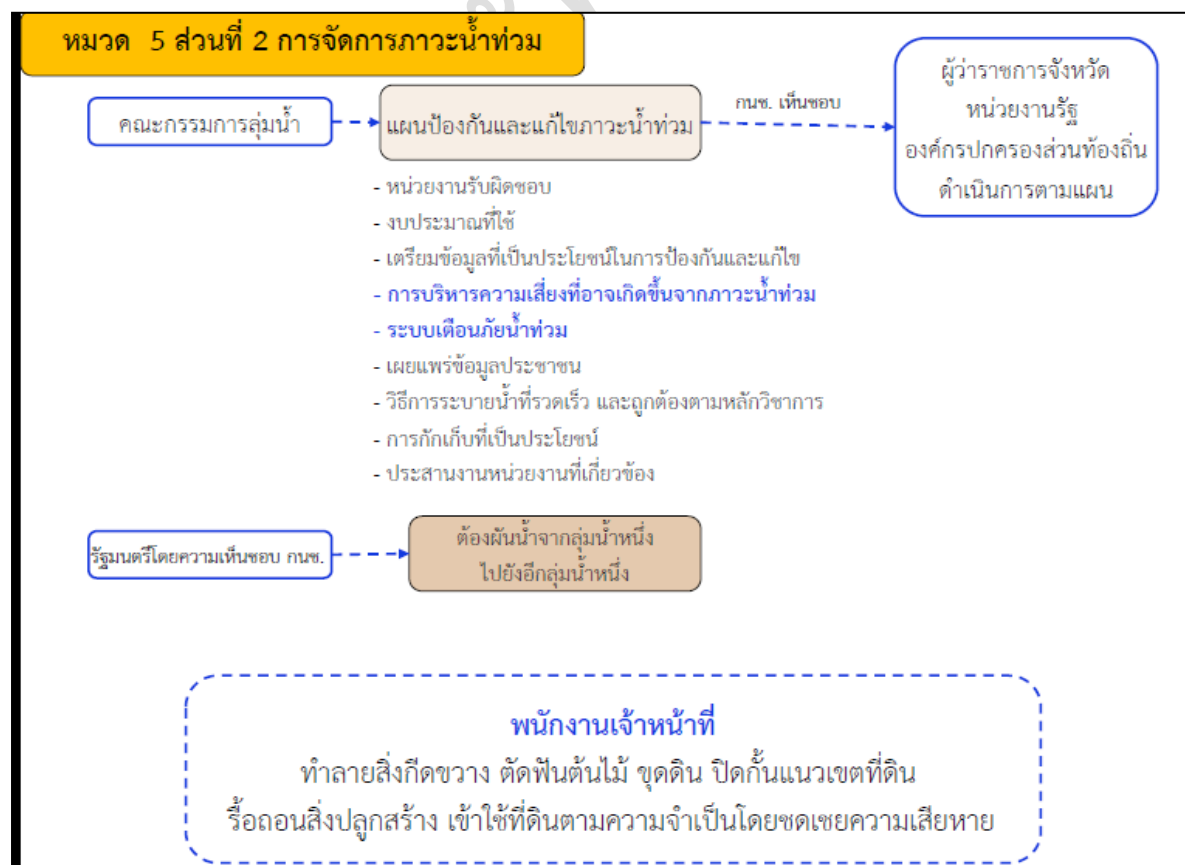

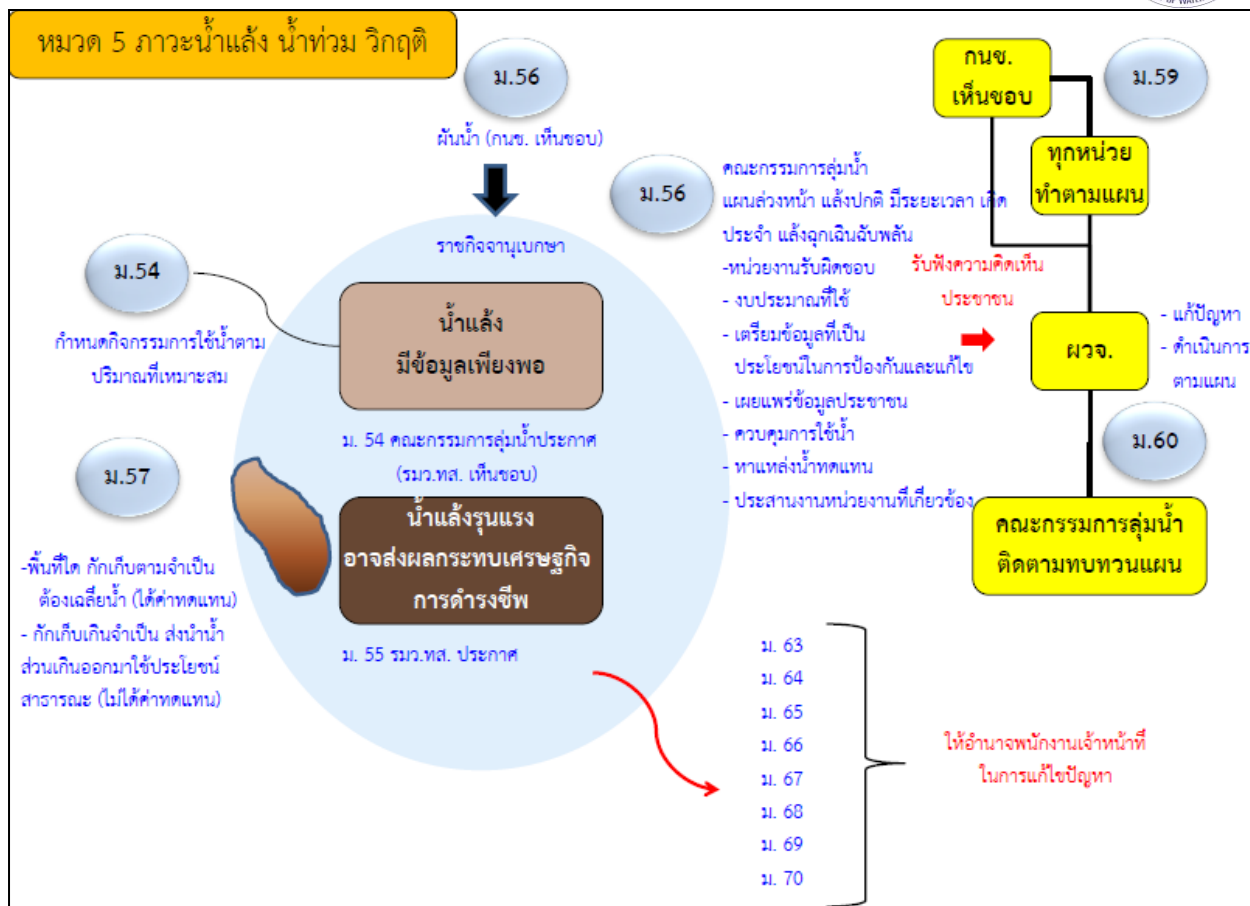
หมวด 5 ส่วนที่ 1 การจัดการภาวบน้ำแล้ง

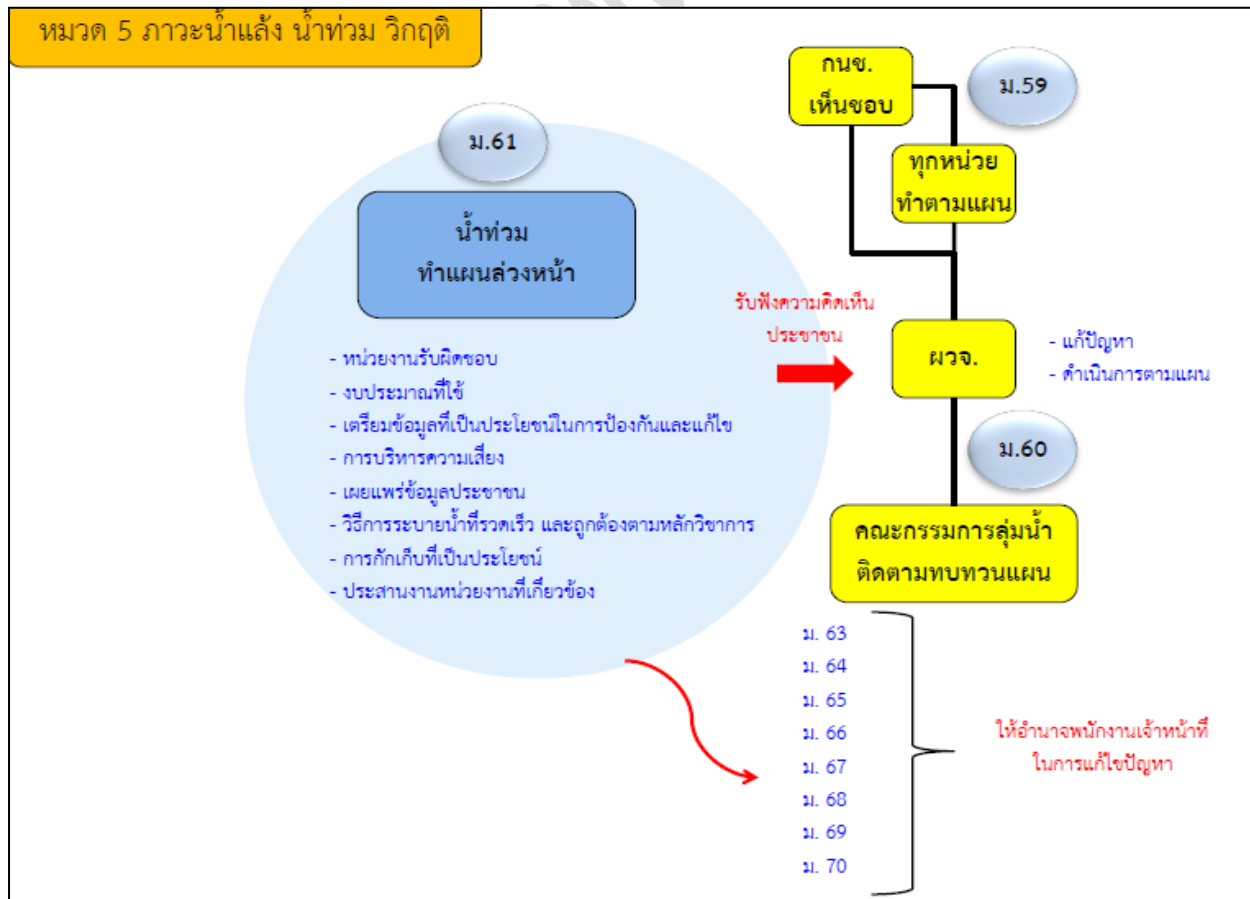
หมวด 5 ส่วนที่ 2 การจัดการภาวบน้ำท่วม

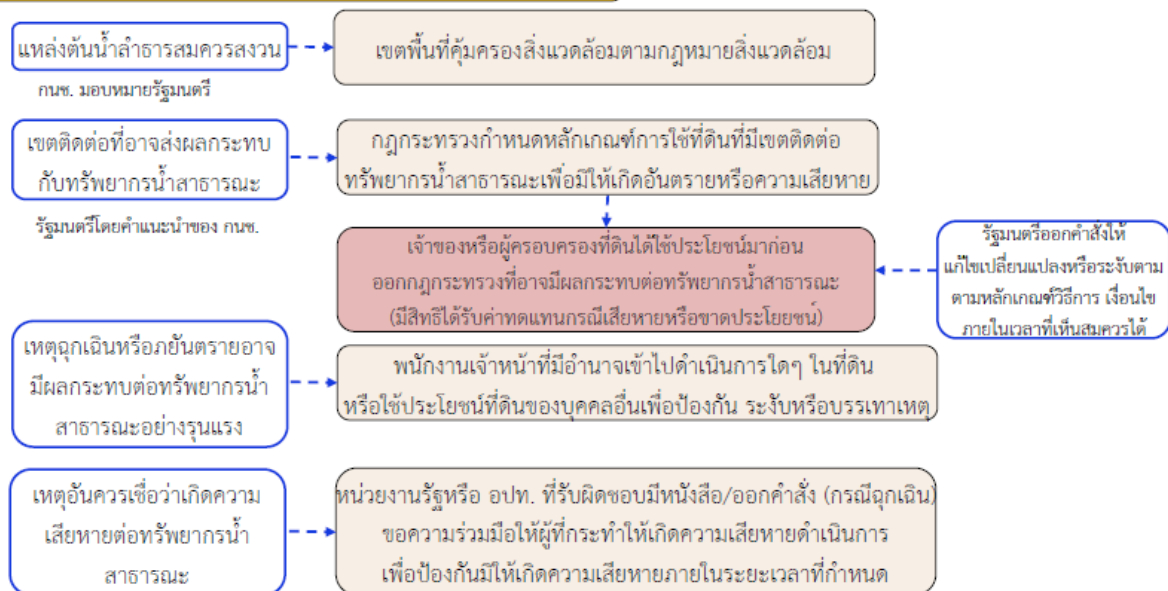
หมวด 5 ภาวะน้ำแล้ง น้ำท่วม วิกฤติ

หมวด 5 ภาวะน้ำแล้ง น้ำท่วม วิกฤติ

หมวด 6 การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบ กษ. ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

- กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง
- กำหนดห้ามกระทำใดๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำหรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำหรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ
- กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตราย

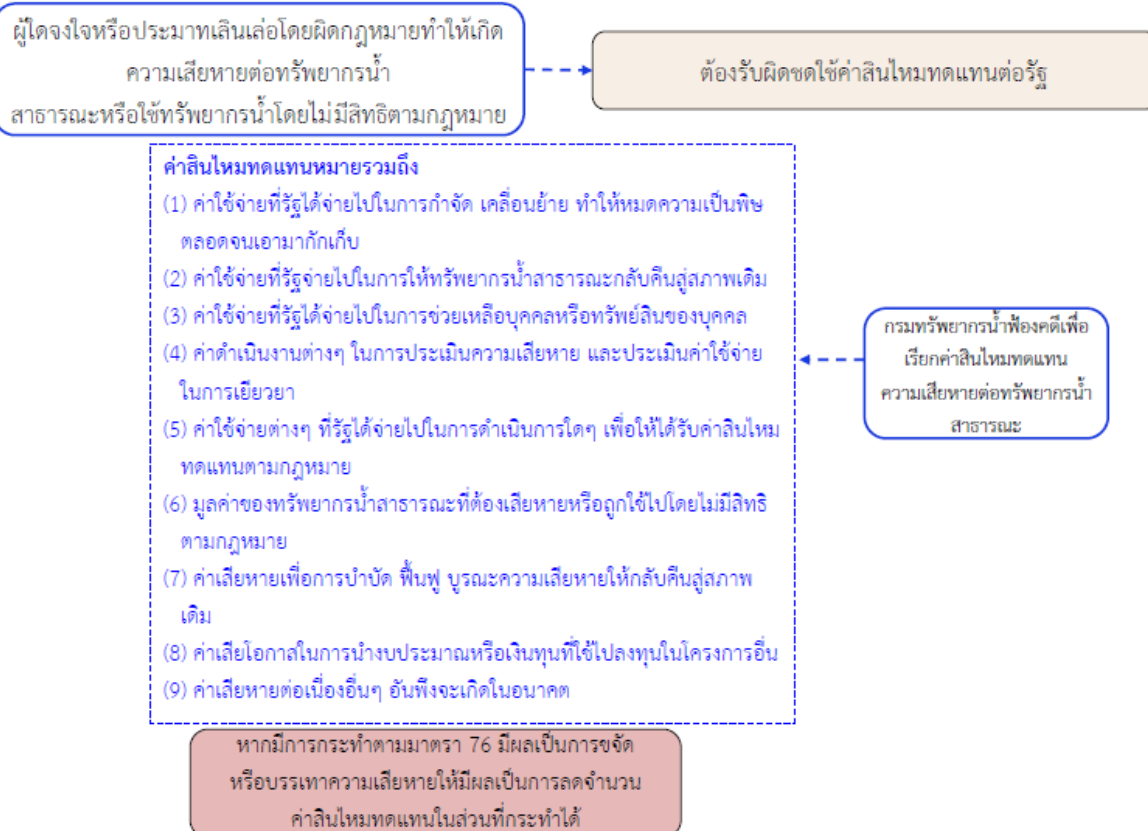
19

หรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

ภาพรวมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

หมวด 8 ความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

หมวด 9 บทลงโทษ

ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ ม. 6 วรรคสาม ม. 82 จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนทั้งจำ/ปรับ	ฝ่าฝืนคำสั่ง ม. 21, ม. 35 ม. 83 จำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 1 หมื่นทั้งจำ/ปรับ	ฝ่าฝืนกฎกระทรวง ม. 40 ม. 85 จำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 1 หมื่น	ฝ่าฝืนคำสั่ง ม. 41 ม. 86 จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสน
ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ ม. 42 ม. 87 จำคุกไม่เกิน 1-3 ปี ปรับไม่เกิน 1-3 แสน	ขัดขวาง พทท. ม. 63, 64, 77 คำสั่ง ม. 66/ม. 76 ม. 89 จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 6 หมื่น	ขัดขวาง พทท. ม. 63, 64 คำสั่ง ม. 66 อนุโลม ม. 74 ม. 85 จำคุกไม่เกิน 1 เดือน ปรับไม่เกิน 6 หมื่น	ฝ่าฝืน ม. 69 วรรคหนึ่ง ม. 91 จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 5 แสน
ฝ่าฝืน ม. 69 วรรคหนึ่ง บังคับอนุโลม ม. 74 ม. 92 จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 5 แสน	ฝ่าฝืนคำสั่ง รวม. ม. 73 วรรคสอง กฎกระทรวง 73 ม. 75 วรรคหนึ่ง (1)(3) ม. 93 จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 3 แสน	ฝ่าฝืนกฎกระทรวง ม. 75 วรรคหนึ่ง (2) ม. 94 จำคุกไม่เกิน 10 ปี ปรับไม่เกิน 1 ล้าน	ความผิดตาม ม. 82, 83, 84, 86, 86, 88, 89, 90 ม. 95 ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบได้หากยินยอมตามที่เปรียบเทียบปรับและจ่ายภายใน 30 วัน ให้คดีเล็กน้อย

คณะกรรมการเปรียบเทียบ
กทท. ผู้แทนอัยการสูงสุด ประธาน
ผู้แทน สตช. กรรมการ
พทท. ที่ รว. แต่งตั้ง กรรมการและเลขานุการ

ทจว. อัยการจังหวัด ประธาน
ผ. ดำรวจภูธรจังหวัด กรรมการ
พทท. ที่ รว. แต่งตั้ง กรรมการและเลขานุการ

บทเฉพาะกาล

ม. 97 กลุ่มน้ำยังไม่มี การตรา พรก. หรือมีตาม พรก. แล้วและไม่แตกต่างจาก สภาพปัจจุบัน
หากยังไม่มี คกน. ตาม ม. 26 ให้ คกน. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ไม่เกิน 2 ปี นับแต่ พ.ร.บ. บังคับใช้
หากมีการตรา พรก. และพื้นที่แตกต่างจากปัจจุบัน
หากยังไม่มี คกน. ตาม ม. 26 ให้ คกน. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงให้ กนช. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 2550 แต่งตั้งใหม่และให้ทำหน้าที่ ไม่เกิน 2 ปี นับแต่ พ.ร.บ. บังคับ

คกน. ใหม่ประกอบด้วย

ผวจ. ในเขตลุ่มน้ำ (เลือกกันเอง ประธาน และรองประธาน)

อปท. ในเขตลุ่มน้ำ

ผอ. สทก. เป็นกรรมการและเลขานุการ

ม. 98 หากยังไม่มี การคัดเลือกผู้แทน คกน. ตาม ม.9(5) และผู้ทรงคุณวุฒิตาม ม. 9(6) ให้คณะกรรมการ กนช. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการ กนช. ตาม พ.ร.บ. นี้
ม. 99 ให้ใช้แผนยุทธศาสตร์ 58-69 ไปพลางก่อน
ม. 100 เมื่อกฎกระทรวงตาม ม. 41 และ ม. 42 ให้ผู้ใช้น้ำตามลักษณะประเภท 2 และ 3 ต้องขออนุญาตภายใน 60 วัน นับแต่ กฎกระทรวงบังคับใช้

แนวคิดกฎหมายลำดับรอง

มาตรา	แนวคิด ขอบเขตกฎหมายลำดับรอง
มาตรา 6 วรรค 3 และ 4 หลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะ	ขึ้นกับหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะกำหนดกติกา
มาตรา 17 วรรคท้าย การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. ไกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (11) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
มาตรา 24-25 การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา	
มาตรา 27 การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา 26(2) (3) และ (4) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	
มาตรา 34 วรรคท้าย การการเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ ไกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (8) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
มาตรา 37 วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	

นอกจากข้อมูลจากสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ได้จากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของกลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ และที่ปรึกษาคือคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน ๕ พื้นที่ ทุกภาค ทั่วประเทศแล้ว ยังมีข้อมูลจากสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ที่เป็นไปตามร่างมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กรมทรัพยากรน้ำ ทำการสำรวจผ่านเว็บไซต์<http://www.dwr.go.th> รายละเอียดดังนี้

กรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. โดยได้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ ดังนี้ คือ

๑. จัดทำหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ และเผยแพร่เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ วันที่ ๑๗ พ.ค. – ๒๖ ก.ค. ๒๕๖๐ และสรุปผล ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๒๕๖๐

๒. จัดทำการเผยแพร่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย

๒.๑ หลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๒.๒ ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

๒.๓ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. พร้อมสรุปสาระสำคัญ

๓. การเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการ เผยแพร่การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. บนเว็บไซต์ของกรมทรัพยากรน้ำ ระหว่างวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๗๐ วัน มีผู้ทำแบบสอบถาม ๓,๒๓๗ คน โดยแบ่งหัวข้อคำถาม เป็น ๓ ข้อ คือ

คำถามที่ ๑ ท่านทราบเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. หรือไม่

คำตอบที่ ๑ : ทราบ จำนวนผู้ตอบ : ๓,๑๘๐ คน (๙๘.๒๔%)

คำตอบที่ ๒ : ไม่ทราบ จำนวนผู้ตอบ : ๕๖ คน (๑.๗๓%)

คำถามที่ ๒ ขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

มีผู้ให้คำตอบ ๔๑๔ ความคิดเห็น

- ความเห็นสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จำนวน : ๓๕๐ คน (๘๔.๕๔ %)

- ไม่เห็นด้วย จำนวน : ๑ คน (๐.๒๔%)

- ไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน : ๑๔ คน (๓.๓๘ %)

- มีความคิดเห็นด้านอื่นๆเพิ่มเติม จำนวน : ๔๙ คน (๑๑.๘๔%)

คำถามที่ ๓ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. มีความเป็นเอกภาพ โดยมีการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และสมควรสนับสนุนให้ตราเป็นกฎหมาย ท่านเห็นด้วยหรือไม่

คำตอบที่ ๑ : เห็นด้วย จำนวนผู้ตอบ : ๓,๑๖๙ คน (๙๘.๔๘%)

คำตอบที่ ๒ : ไม่เห็นด้วย จำนวนผู้ตอบ : ๔๙ คน (๑.๕๒%)

การวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีดังนี้ คือ

๑) ผลกระทบในเรื่อง “คน”

(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดในเรื่องคน คือ

หมวด ๓ มาตรา ๙ - มาตรา ๓๗ ได้กำหนดเรื่ององค์การบริหารจัดการน้ำเป็น ๓ ระดับ

๑. คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) – องค์กรนโยบายระดับชาติ

๒. คณะกรรมการลุ่มน้ำ – องค์กระดับลุ่มน้ำ

๓. องค์กรผู้ใช้น้ำ – ประชาชน

มาตรา ๒๓ ได้กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช.

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ ประกอบด้วย กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๓๗ องค์กรผู้ใช้น้ำ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

ดังนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับ “คน” ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงมีคนพร้อมทำงานเมื่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้รับการตราเป็นกฎหมายแล้ว

๒) ผลกระทบในเรื่องงบประมาณ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายในการบูรณาการการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ซึ่งมีหลายหน่วยงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายหลายฉบับ และมีงบประมาณของแต่ละหน่วยงานดำเนินการไว้อยู่แล้ว ซึ่งหากมีปัญหาใดๆเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณก็สามารถที่จะดำเนินการเสนอเรื่องเพื่อพิจารณาไปยัง กนช. ในการขอรับจัดสรรงบประมาณเป็นการเร่งด่วนตามนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ ตามมาตรา ๑๗ ซึ่งเป็นหน้าที่ของ กนช. ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป

“มาตรา ๑๗ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตาม (๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน”

๓) ผลกระทบต่อกฎหมายอื่นๆ

ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปีและเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ การแย่งชิงน้ำ ปัญหาล้างน้ำ ปัญหาน้ำท่วม มลพิษทางน้ำ การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นเอกภาพ อีกทั้งปัญหาการบริหารจัดการน้ำยังทำให้ผู้ที่ไม่มีพลังต่อรองทางเศรษฐกิจอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ จึงต้องมีกฎหมายแม่บทเพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำดำเนินการไปอย่าง เป็นระบบ และเป็นธรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... เป็นร่างกฎหมายที่ตราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. ให้มีกฎหมายแม่บทสำหรับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

๒. ให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำและระดับผู้ใช้น้ำ ภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนในระดับลุ่มน้ำและมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างแท้จริง

๓. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม โดยแบ่งการใช้น้ำออกเป็น ๓ ประเภท ซึ่งการใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน รวมทั้งการใช้น้ำตามจารีตประเพณี ซึ่งเป็นการใช้น้ำของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ไม่ต้องขออนุญาต และการใช้น้ำประเภทที่สอง ซึ่งเป็นการใช้น้ำในปริมาณมากเพื่อการอุตสาหกรรมหรือการเกษตรเพื่อการพาณิชย์ การประปา การท่องเที่ยว และการใช้น้ำประเภทที่สาม ซึ่งเป็นการใช้น้ำในปริมาณมาก อันส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง หรือส่งผลกระทบต่อลุ่มน้ำ จะต้องขออนุญาตใช้น้ำโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ลุ่มน้ำหรือคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และในการจัดสรรน้ำและการอนุญาตใช้น้ำให้คำนึงถึงการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งและการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศเป็นลำดับแรก

๔. กำหนดให้มีมาตรการป้องกันและบรรเทาภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วมแบบบูรณาการ ที่มีประสิทธิภาพ

๕. กำหนดมาตรการการอนุรักษ์ การพัฒนา ตลอดจนการควบคุมและตรวจตรา ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

๖. กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

๗. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

(๗.๑) เกิดความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของประเทศ เป็นสาเหตุให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและเป็นประโยชน์ แก่ประชาชนทั่วไป

(๗.๒) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรน้ำตามหลักสิทธิมนุษยชน เพราะมีหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสม

(๗.๓) เมืองระดับชาติและระดับลุ่มน้ำที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรน้ำที่ชัดเจน ประชาชนสามารถติดต่อประสานงานได้โดยตรง รวมทั้งให้เมืองระดับลุ่มน้ำที่รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ยและชี้ขาด ข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำทำให้ไม่ต้องมีการฟ้องร้องคดีในศาล

(๗.๔) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๓ ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดว่า

“มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น”

ดังนั้น (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงมีขอบเขตของกฎหมายที่ไม่มีผลกระทบหรือมีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ไปตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ

๔) ผลกระทบต่อพันธสัญญาระหว่างประเทศ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ไม่มีผลกระทบที่ขัดกับพันธสัญญาใดๆ เนื่องจากเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและยังไม่เคยทำพันธสัญญาใดๆ กับต่างประเทศ

๕) ผลกระทบต่อภาระประชาชน

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อวางหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำอย่างเท่าเทียมกัน ตามมาตรา ๗ ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

“มาตรา ๗ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำ ได้เท่า ที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น ซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ดังนั้น (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงกำหนดให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดย ไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นที่อาจใช้น้ำนั้นเป็นการวางกรอบเรื่องการใช้ว่ามีไว้ใช้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำได้อย่างเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงไม่สร้างภาระให้ประชาชนเพิ่มเติมอีก

๖) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. หมวด ๔ การจัดสรรน้ำตามมาตรา ๓๙- ๕๓ เป็นเรื่องการแยกประเภทการใช้น้ำโดยคำนึงถึงลักษณะการใช้น้ำ ซึ่งน้ำมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันและการเก็บค่าใช้น้ำเป็นมาตรการหนึ่งในการบริหารจัดการน้ำที่จะควบคุมการใช้น้ำซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดให้ประชาชนประหยัดการใช้น้ำและตระหนักถึงความสำคัญของน้ำ เพื่อให้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอทั่วถึงกัน ดังนั้น บุคคลที่ใช้น้ำมากกว่าคนอื่นจึงต้องจ่ายค่าใช้น้ำคืนให้กับแผ่นดินตามลักษณะการใช้น้ำประเภทที่สองเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ และการใช้น้ำประเภทที่สามเพื่อการพาณิชย์ขนาดใหญ่เท่านั้น ซึ่งจะเป็นการควบคุมการใช้น้ำที่มีประสิทธิภาพและเป็นการจ่ายมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากการใช้น้ำมากกว่าผู้อื่น ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงมีผลกระทบในเชิงบวกที่จะทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของน้ำ มีการประหยัดการใช้น้ำเพื่อให้มีน้ำอุปโภคบริโภคที่เพียงพออย่างทั่วถึง

๗) ผลกระทบทางสังคม

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. หมวด ๓ ส่วนที่ ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำตามมาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ดังนั้น (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตามมาตรา ๓๗ จึงเป็นการรวมตัวของประชาชนที่ใช้น้ำในบริเวณเดียวกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิรวมตัวกันเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งเป็นผลกระทบสังคมในเชิงบวกในเรื่องของสิทธิชุมชนที่จะมีส่วนร่วมและเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การ

พัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำนั้นๆ

๔) ผลกระทบทางการเมืองและการปกครอง

(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตามมาตรา ๒๖ – มาตรา ๓๖ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงาน

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชยกรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้อำนาจการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการและให้อำนาจการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงมีผลกระทบทางการเมืองและการปกครองในเชิงบวกเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรผู้ใช้น้ำ ประชาชนใน แต่ละลุ่มน้ำ เพื่อประโยชน์ร่วมกันในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ในการจัดทำแผนแม่บทและการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้ง การควบคุมการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ การไกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทในระหว่างผู้ใช้น้ำ การอนุญาตให้มีการผันน้ำ ซึ่งอำนาจดังกล่าวจะมีการดำเนินงานเพื่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำของประเทศ ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและเป็นธรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน

๕. การทบทวนแนวเขตลุ่มน้ำจากสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนของกลุ่มงานนิติการกรมทรัพยากรน้ำ จากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ เปรียบเทียบกับขอบเขตลุ่มน้ำในการใช้ระเบียบข้อมูลลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔

จากข้อมูลของกลุ่มงานนิติการและคณะที่ปรึกษาได้ศึกษาค้นคว้าร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. โดยพิจารณาผลการศึกษา วิเคราะห์ ขอบเขตลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย ข้อมูลลุ่มน้ำนาร่องและลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆ นำมาวิเคราะห์ หลักเกณฑ์ รูปแบบ ภารกิจ อำนาจหน้าที่ การดำเนินการปัญหาและอุปสรรคขององค์กรผู้ใช้น้ำให้สอดคล้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระบบลุ่มน้ำในปัจจุบัน โดยนำสภาพทางอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของประชาชนมาประกอบการจัดทำ

ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ และร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. เพื่อใช้ อันเป็นการป้องกันและลดความขัดแย้งจากการบังคับใช้นโยบาย (กฎหมาย ลำดับรอง) ในอนาคต ซึ่งคณะที่ปรึกษาได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ แจกแบบสอบถาม และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีต่อร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ.

การประชุมแต่ละครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ ผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะทำงาน ๒๕ ลุ่มน้ำ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ องค์กรผู้ใช้น้ำ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชน โดยได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ จำนวน ๕ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ภาคตะวันออก - วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องจินตบุรี โรงแรม แอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี ผู้เข้าร่วมประชุม ๒๗๔ คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน ๑๖๕ ชุด

ครั้งที่ ๒ ภาคใต้ - วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องริมน้ำ โรงแรม วังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้เข้าร่วมประชุม ๑๕๒ คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน ๙๙ ชุด

ครั้งที่ ๓ ภาคเหนือ - วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องเชียงแสน โรงแรม ดวงตะวัน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้เข้าร่วมประชุม ๑๖๕ คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน ๑๐๖ ชุด

ครั้งที่ ๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องศรีจันทร์ โรงแรม เจริญธานี จังหวัดขอนแก่น ผู้เข้าร่วมประชุม ๑๕๒ คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน ๘๒ ชุด

ครั้งที่ ๕ ภาคกลาง ภาคตะวันตก กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล - วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องดอนเมือง ๑-๒ โรงแรม อมารี ดอนเมือง กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประชุม ๑๕๐ คน ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน ๗๒ ชุด

การประชุมเชิงปฏิบัติการทั้ง ๕ ครั้ง นางวาสนา ร้อยอำแพง นักอุทกวิทยาชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ ได้นำเสนอในหัวข้อ “การกำหนดขอบเขตลุ่มน้ำและความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ” รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ นายวรกร โอภาสนันท์ และอาจารย์ ชนกพร พรหมปันชมพู ได้นำเสนอในหัวข้อ “ร่างพระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำและร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำ” ดำเนินรายการ โดยดร. ผ่องศรี เวสราธิ์ หลังจากการนำเสนอโดยคณะที่ปรึกษาจากศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุม นำเสนอความคิดเห็นต่อ “ร่างพระราชกฤษฎีกาและร่างกฎกระทรวงกำหนดเกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำ” ในการประชุมห้องรวม เพื่อเริ่มต้นเสนอความคิดเห็นและเป็นข้อมูลประกอบให้กับผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนก่อนแยกย้ายเข้ารวมการประชุมกลุ่มย่อย สำหรับการประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น ได้แบ่งกลุ่มของผู้เข้าร่วมประชุมตามลักษณะของภารกิจและตำแหน่งหน้าที่แบบกว้างๆ เป็น ๓ กลุ่มๆ ละประมาณ ๔๐-๖๐ คน ได้แก่

กลุ่มที่ ๑- คณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะทำงาน ๒๕ ลุ่มน้ำหลัก เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มที่ ๒- องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ

กลุ่มที่ ๓ - องค์กรผู้ใช้น้ำ ประชาชนผู้ใช้น้ำทั่วไป

๖. สรุปความเห็นเกี่ยวกับการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ

ทั้งนี้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทั้ง 5 ครั้ง กลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำร่วมกับคณะที่ปรึกษา ในโครงการยกร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวง ได้ทำการสำรวจ วิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยและแบบสอบถามความคิดเห็นประชาชน และคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อการดำเนินการยกร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ สรุปความเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดทำ “ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ” แบบแยกแต่ละลุ่มน้ำเป็นร่างแต่ละฉบับ มีความเหมาะสมที่สุด โดยให้เหตุผลดังต่อไปนี้

- สามารถกำหนดความชัดเจนและมีรายละเอียดของแต่ละเขตลุ่มน้ำได้อย่างเป็นเอกเทศ มีความเฉพาะในการบริหารจัดการ

- เป็นพระราชกฤษฎีกาจำเพาะลุ่มน้ำ เพราะลักษณะทางกายภาพต่างกัน รวมถึงวิถีชีวิตประเพณีต่างกัน ผู้ใช้น้ำย่อมแตกต่างกัน

- มีความคล่องตัวและเหมาะสมสำหรับความพร้อมแต่ละพื้นที่ เพราะปัญหาแต่ละพื้นที่มีต่างกัน

- ควรแยกพระราชกฤษฎีกาตามลุ่มน้ำที่พร้อมก่อนประกาศ และมีตัวอย่างนำร่องก่อน

- การแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชกฤษฎีกาทำได้ง่ายและเร็ว

- หากออกกฎหมายแล้วมาแก้ไขภายหลังเป็นการยาก ควรจัดทำร่างแยกออกมาจะบริหารจัดการง่ายกว่า

- ควรใช้คำว่า “เขตพื้นที่” แต่จะใช้เขตพื้นที่อะไรก็ตาม แต่เกณฑ์การเชื่อมโยงของลุ่มน้ำต้องใช้วิธีจัดการหลักคือใช้จังหวัดเป็นหลักแล้วดึงส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมารวมกัน

- แต่ละลุ่มน้ำมีปริมาณผู้ใช้ไม่เท่ากันในแต่ละพื้นที่ ควรมีการแยกร่างพระราชกฤษฎีกาให้เป็นสัดส่วนน้ำใช้แต่ละประเภทให้ชัดเจน

- องค์ประกอบแต่ละลุ่มน้ำต่างกัน และหากต้องมีการปรับเปลี่ยนจะได้ไม่กระทบลุ่มน้ำอื่น

- ควรแยกแต่ละลุ่มน้ำเพราะจะทำให้คนสนใจมากกว่า เนื่องจากประชาชนในลุ่มน้ำจะรู้สึกเป็นเจ้าของและอยากมีส่วนร่วม กว่าที่ประกาศฉบับเดียวรวม ๒๕ ลุ่มน้ำ จะทำให้คนสนใจน้อย

คณะที่ปรึกษาจึงได้จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ โดยแยกประกาศเป็น ๒๕ ฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- หลักการและเหตุผล

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ การกำหนดลุ่มน้ำให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๔) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกัน และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย(ร่างมาตรา ๒๕) นอกจากนี้ ยังกำหนดรายละเอียดซึ่งเป็นที่มาของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในหลายด้าน เพื่อเป็นกฎหมายในการบูรณาการการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการการบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเป็นที่มาของการประสานงานของหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ โดยสมควรกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ให้เป็นลุ่มน้ำโดยจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ ทั้งนี้

มาตราที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกิจหลักของสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยาที่ควรพิจารณาในประเด็นต่างที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตลุ่มน้ำในการใช้ระเบียบข้อมูลลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีดังนี้

- ชื่อพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๑)

กำหนดรายละเอียดของชื่อลุ่มน้ำสาขาทุกสาขาของลุ่มน้ำสำคัญซึ่งจะประกอบกันเป็นลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำ ตามที่กรมทรัพยากรน้ำและภาครัฐได้กำหนดขึ้น ทั้งเขตพื้นที่และท้องที่เป็นลุ่มน้ำทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำโดยการกำหนดชื่อร่างพระราชกฤษฎีกาแต่ละฉบับ จึงต้องนำเอาชื่อลุ่มน้ำสาขาที่ประกอบกันเป็นแต่ละลุ่มน้ำ มาบัญญัติให้ละเอียดมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนและสามารถกำหนดแนวเขตลุ่มน้ำ อันจะนำมาซึ่งความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่หรือท้องที่หนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การกำหนดเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓)

เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำควรต้องทำอย่างเป็นระบบในแต่ละลุ่มน้ำ ซึ่งในนิยามตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุมลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ โดยทางวิชาการจะหมายถึง พื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติจากฝนที่ตกลงในพื้นที่นั้นแล้วไหลลงสู่ที่ต่ำไปรวมตัวกันเป็นลำน้ำสายเล็กและไหลรวมตัวกันลงสู่ลำน้ำสายใหญ่ขึ้นไปจนไหลออกจากพื้นที่ลุ่มน้ำที่จุดหนึ่งของลำน้ำ โดยขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำจะกำหนดได้ด้วยแนวเส้นสันปันน้ำที่เริ่มตรงจุดไหลออกของลุ่มน้ำวัดจากจุดกำเนิดแรกหรือตาน้ำและแผ่ออกครอบคลุมทั้งสองด้านของลำน้ำไปจนถึงต้นน้ำลำธาร ขนาดของพื้นที่

ลุ่มน้ำจะใหญ่ขึ้นเมื่อเลื่อนจุดไหลออกไปทางท้ายน้ำจนสุดพื้นที่ลุ่มน้ำและจะใหญ่ที่สุดที่จุดไหลออกสู่ทะเลถือว่าลุ่มน้ำเดียวกัน

ดังนั้น การกำหนดแนวเขตลุ่มน้ำตามร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแต่ละแห่ง จึงเน้นที่การเลือกใช้ถ้อยคำว่า “เขตพื้นที่” แทนที่จะใช้คำว่า “เขตที่ดิน” ทั้งนี้ ตามหลักการทางวิชาการ และสภาพภูมิศาสตร์ของแนวเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้จำกัดเพียงแนวเขตพื้นดิน เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง ท้องน้ำ ยกตัวอย่าง กรณีลุ่มน้ำโตนเลสาป หรือลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นต้น

นอกจากนี้ การกำหนดเขตพื้นที่เพื่อวางแนวเขตลุ่มน้ำแต่ละแห่ง ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. กำหนดให้มีการบ่งชี้แนวเขตลุ่มน้ำภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น

ขณะที่ปรึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าอาจจะไม่ชัดเจนเพียงพอ ประกอบกับลักษณะพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติของแต่ละลุ่มน้ำ อาจไม่มีความแน่นอนเช่นเดียวกับการกำหนดเขตการปกครองหรือการกำหนดท้องที่ตามเขตปกครอง คณะที่ปรึกษาจึงกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในร่างมาตรา ๓ ของร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตลุ่มน้ำ ให้ต้องอ้างอิงกับเขตท้องที่การปกครองที่ระบุในบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ ซึ่งเพิ่มเติมขึ้นมาจากที่มีแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาอยู่ ทั้งนี้ เพื่อความแน่ชัดและสามารถกำหนดรายละเอียดของเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำได้อย่างชัดเจนแน่นอนมากยิ่งขึ้น แม้ว่าการใช้เขตทางการเมืองการปกครองเป็นเขตพื้นที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นไม่สอดคล้องกับความจริงของระบบนิเวศแต่เพื่อการบริหารจัดการเฉพาะลุ่มน้ำให้สอดคล้องและมีความเชื่อมโยงกัน และจะทำให้สามารถแบ่งแยกการดำเนินการบริหารจัดการลุ่มน้ำที่คาบเกี่ยวกับพื้นที่ลุ่มน้ำตั้งแต่ ๒ ลุ่มน้ำขึ้นไปนั้น ได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น คณะที่ปรึกษา จึงเห็นสมควรกำหนดให้ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตลุ่มน้ำต้องมีทั้งบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่และแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้าย ตามที่กรมทรัพยากรน้ำได้จัดทำแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำไว้แล้วด้วย

๗. ตัวอย่างของร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ

คณะที่ปรึกษาได้ปรับปรุง “ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ” โดยแยกเป็นร่างจำนวน 25 ฉบับ ตามพื้นที่ 25 ลุ่มน้ำที่มีการประกาศจัดแบ่งไว้แล้ว แต่ละฉบับมีบทบัญญัติเหมือนกัน รายละเอียดปรากฏตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

(ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สำน้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวงแม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแม่ริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงาะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่าง ให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน

พ.ศ.

หลักการ

กำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สำน้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแม่ริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงาะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่างให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน

เหตุผล

เนื่องจากในท้องที่ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สำน้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแม่ริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงาะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่าง ประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น สมควรกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ดังกล่าวให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สา น้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแมริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่าง ให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน

พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตพื้นที่ในท้องที่ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สา น้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแมริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่าง ให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่ ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สา น้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแมริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่าง ให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เขตพื้นที่ในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สา น้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาด น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแมริด น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่างตามท้องที่ที่ระบุในบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นลุ่มน้ำสาละวิน

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้.....

บัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ลุ่มน้ำสาละวิน

ลุ่มน้ำสาละวิน

จังหวัดเชียงใหม่

อำเภออมก๋อย ตำบลนาเกียน ตำบลสบโขง ตำบลอมก๋อย

อำเภอฮอด ตำบลบ่อสลี ตำบลบ่อหลวง

จังหวัดตาก

อำเภอวังเจ้า ตำบลเชียงทอง

อำเภอท่าสองยาง ตำบลท่าสองยาง ตำบลแม่ต๋าน ตำบลแม่วะหลวง ตำบลแม่สอง ตำบลแม่หละ ตำบลแม่อุสุ

อำเภอพบพระ ตำบลคีรีราษฎร์ ตำบลช่องแคบ ตำบลพบพระ ตำบลรวมไทยพัฒนา ตำบลวาลย์

อำเภอเมืองตาก ตำบลแม่ท้อ

อำเภอแม่ระมาด ตำบลชนะเจือ ตำบลพระธาตุ ตำบลแม่จะเร้า ตำบลแม่ระมาด

อำเภอแม่สอด ตำบลด่านแม่ละเมา ตำบลท่าสายลวด ตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลพะวอ

ตำบลมหาวัน ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่กู่ ตำบลแม่ตาว ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่สอด

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อำเภอขุนยวม ตำบลขุนยวม ตำบลเมืองปอน ตำบลแม่กิ๊ ตำบลแม่เงา ตำบลแม่ยวมน้อย ตำบลแม่อุคอ

อำเภอปางมะผ้า ตำบลถ้ำลอด ตำบลนาปู่ป้อม ตำบลปางมะผ้า ตำบลสบป่อง

อำเภอปาย ตำบลทุ่งยาว ตำบลโป่งสา ตำบลเมืองแปง ตำบลแม่เงาเต็ง ตำบลแม่ฮี้ ตำบลเวียงใต้ ตำบลเวียงเหนือ

อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตำบลจองคำ ตำบลปางหมู ตำบลผาบ่อง ตำบลหมอกจำแป่ ตำบลห้วยปูลิง ตำบลห้วยโป่ง

อำเภอแม่ลาน้อย ตำบลขุนแม่ลาน้อย ตำบลท่าผาป้อม ตำบลแม่โก ตำบลแม่เงา

ตำบลแม่ลาน้อย ตำบลแม่ลาหลวง ตำบลสันติคีรี ตำบลห้วยห้อม

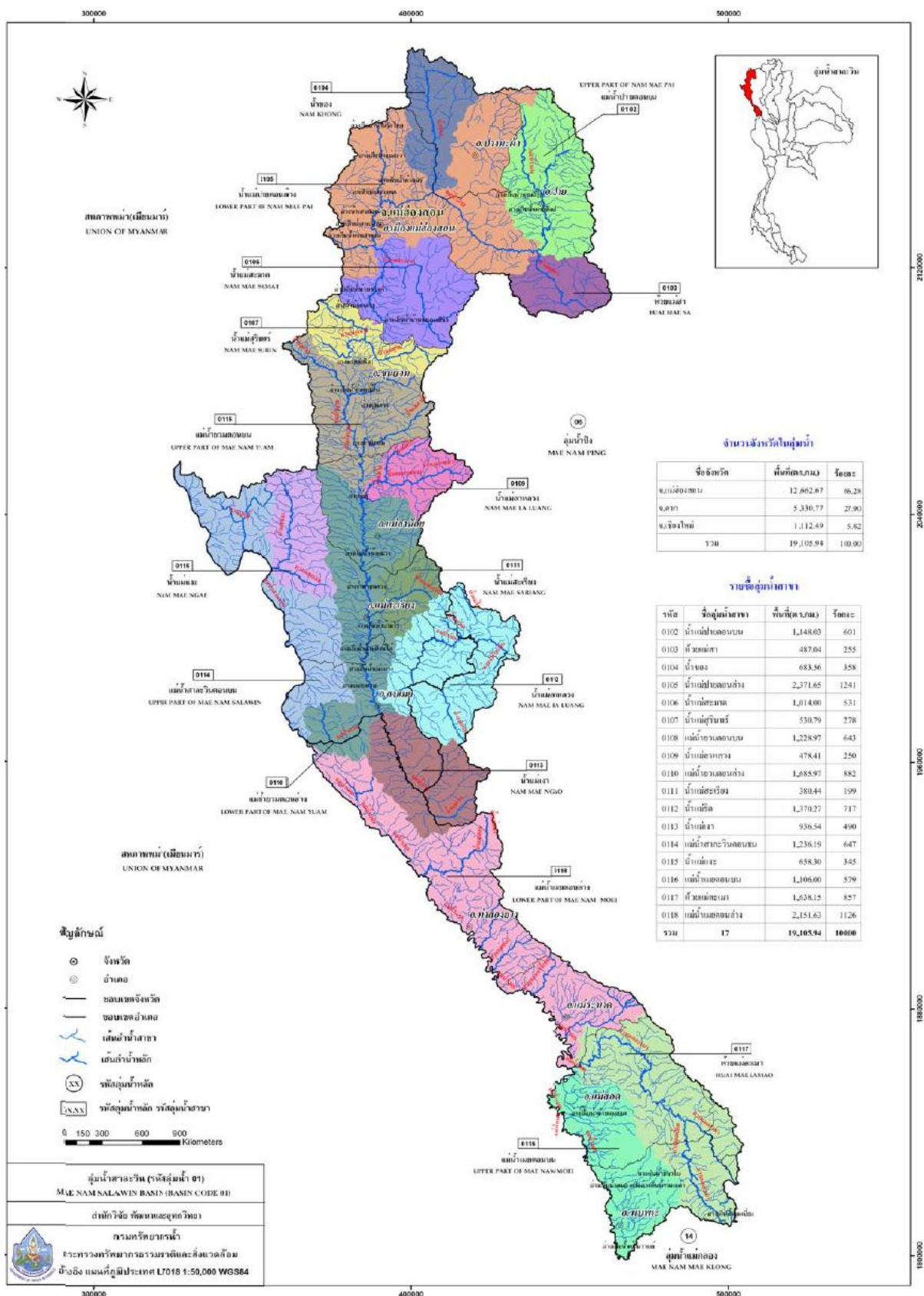
อำเภอแม่สะเรียง ตำบลบ้านกาศ ตำบลป่าแป๋ ตำบลแม่คง ตำบลแม่ยวม ตำบลแม่สะเรียง

ตำบลแม่เหาะ ตำบลเสาหิน

อำเภอสบเมย ตำบลกองก่อ ตำบลป่าโป่ง ตำบลแม่คะตวน ตำบลแม่สวด

ตำบลแม่สามแลบ ตำบลสบเมย

แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดในท้องที่ลุ่มน้ำสาขา น้ำแม่ปายตอนบน ห้วยแม่สา น้ำของ น้ำแม่ปายตอนล่าง น้ำแม่สะมาต น้ำแม่สุรินทร์ แม่น้ำยวมตอนบน น้ำแม่ลาหลวง แม่น้ำยวมตอนล่าง น้ำแม่สะเรียง น้ำแมริต น้ำแม่เงา แม่น้ำสาละวินตอนบน น้ำแม่เงะ แม่น้ำเมยตอนบน ห้วยแม่ละเมา และแม่น้ำเมยตอนล่าง ให้เป็นลุ่มน้ำสาละวิน

บทที่ ๓

สรุปข้อคิดเห็นต่อการใช้งานแผนที่ในระบบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำฯ พ.ศ. ๒๕๕๔ และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ

จากสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ ซึ่งได้จากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ ของประชาชน คณะกรรมการลุ่มน้ำ ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องและเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ลุ่มน้ำตลอดจนองค์การผู้ใช้น้ำ ตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ในโครงการยกร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศและร่างกฎกระทรวง ของกลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ จำนวน ๕ ครั้งใน ๕ พื้นที่ทั่วประเทศระหว่างวันที่ ๒๙ มกราคม - ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ได้ทำการสำรวจ วิเคราะห์และสรุปข้อคิดเห็นที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยและแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุม โดยสรุปความคิดเห็นส่วนใหญ่ว่า ควรจัดทำ “ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ” แบบแยกแต่ละลุ่มน้ำเป็นร่างแต่ละฉบับ รวม ๒๕ ฉบับ โดยให้เหตุผลดังต่อไปนี้

- กำหนดความชัดเจนและมีรายละเอียดของแต่ละเขตลุ่มน้ำได้อย่างเป็นเอกเทศ
- เป็นพระราชกฤษฎีกาจำเพาะลุ่มน้ำ ตามลักษณะทางกายภาพ วิถีชีวิตประเพณีที่แตกต่างกัน
- มีความคล่องตัวและเหมาะสมสำหรับความร่วมมือแต่ละพื้นที่ ตามสภาพปัญหาแต่ละลุ่มน้ำ
- ควรประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาในลุ่มน้ำที่พร้อมก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างนำร่อง
- การแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชกฤษฎีกาแบบแยกฉบับทำได้ง่ายและเร็ว
- ควรจัดทำร่าง แยกแต่ละฉบับเป็นลุ่มน้ำออกมามะบริหารจัดการง่ายกว่า
- ควรใช้คำว่า “เขตพื้นที่” และเชื่อมโยงลุ่มน้ำ ในลักษณะใช้กลุ่มจังหวัดเป็นหลัก
- แต่ละลุ่มน้ำมีปริมาณผู้ใช้น้ำแต่ละประเภทไม่เท่ากัน ควรมีการแยกประเภทในร่างพระราชกฤษฎีกาเป็นสัดส่วนชัดเจน
- องค์ประกอบแต่ละลุ่มน้ำต่างกันและหากต้องมีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดจะไม่กระทบลุ่มน้ำอื่น
- ควรแยกเป็นแต่ละลุ่มน้ำ เพราะประชาชนเป็นเจ้าของและควรมีส่วนร่วม หากประกาศฉบับเดียว

รวม ๒๕ ลุ่มน้ำ จะทำให้คนสนใจน้อย ประชาชนจะไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วม

กลุ่มงานนิติการ(กนก.)กรมทรัพยากรน้ำ จึงได้จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ โดยแยกประกาศเป็น ๒๕ ฉบับดังกล่าว และเพื่อการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประกาศใช้งานพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำดังกล่าว คณะจัดทำรายงานฉบับนี้จึงรวบรวมสรุป ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้งานแผนที่ในระบบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำฯ พ.ศ. ๒๕๕๔ และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ ทั้งจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ รับฟัง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศของกลุ่มงานนิติการ(กนก.) กรมทรัพยากรน้ำ และจากการสอบถามความเห็นต่อการใช้งานแผนที่และระบบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำฯของเจ้าหน้าที่ สทภ. ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำ ดังต่อไปนี้

๑. ข้อคิดเห็นต่อการใช้งานแผนที่และระบบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำฯของประชาชน จากประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มงานนิติการ(กนก.) กรมทรัพยากรน้ำและที่ปรึกษา(คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

สรุปโดยเบื้องต้นจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ รับฟัง คิดเห็นเกี่ยวกับการร่างพระราชบัญญัติกำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ จากประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ลุ่มน้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำ ตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ของ กนก.ในประเด็นย่อยเปรียบเทียบการใช้งานแผนที่ขอบเขตลุ่มน้ำในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีสาระหลักของข้อมูลที่ตรงกันและใช้บัญชีแนบท้ายเขตท้องที่และแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้าย ตามที่กรมทรัพยากรน้ำได้จัดทำแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔

จากการออกพื้นที่รับฟังความคิดเห็นประชาชนของ กลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำและที่ปรึกษา คือคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ที่ได้เปรียบเทียบกับขอบเขตลุ่มน้ำในการใช้ระเบียบข้อมูลระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔ พบว่า สาระหลักในขอบเขตลุ่มน้ำตรงกับระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔ และใช้บัญชีแนบท้ายเขตท้องที่และแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายตามที่กรมทรัพยากรน้ำได้จัดทำไว้ (คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙)

๒.ข้อคิดเห็นต่อการใช้งานแผนที่และระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำของเจ้าหน้าที่ สทก. ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำ

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ สทก. ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำเกี่ยวกับการใช้งานแผนที่และระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ใน ๒ วิธี ทั้งแบบเป็นทางการโดยใช้รูปแบบเอกสารและอย่างไม่เป็นทางการอีกครั้ง โดยผ่านแบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบไลน์ โดยสอบถามผอ.ส่วน/หัวหน้าศูนย์สำรวจอุทกวิทยา ทั้ง ๑๔ แห่ง ในวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ เรียบร้อยแล้ว พบว่าเกือบทุกกลุ่มน้ำไม่มีปัญหาในเรื่องความคลาดเคลื่อนจากสภาพพื้นที่จริง มีเพียงพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาของโดนเลสาบคือ ลุ่มน้ำพรมโหดที่มีผู้ขอเสนอแก้ไข โดยแจ้งให้สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา นำประเด็นเสนอต่อคณะกรรมการอุทกวิทยาเพื่อทบทวนขอบเขตแผนที่ โดยคณะทำงานลุ่มน้ำโดนเลสาบมีประเด็นดังต่อไปนี้

จากเดิมในแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำในระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔ ลุ่มน้ำพรมโหดเป็นลุ่มน้ำสาขาย่อยอยู่ในลุ่มน้ำโดนเลสาบ ซึ่งมี ๓ สาขา คือ ลุ่มน้ำโดนเลสาบตอนบน ลุ่มน้ำพรมโหดและลุ่มน้ำโดนเลสาบตอนล่าง ทั้งนี้ลุ่มน้ำพรมโหดอยู่ช่วงตรงกลาง รายละเอียดตาม ภาพที่ ๑ โดยพื้นที่ช่วงนี้จะถูกแบ่งเป็น ๒ ส่วน พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในลุ่มน้ำพรมโหดสาขาใหญ่(อยู่ในจังหวัดสระแก้ว) แต่พื้นที่ย่อยอีกส่วนรวมอยู่ในลุ่มน้ำโดนเลสาบตอนล่าง (อยู่ในจังหวัดจันทบุรี) ตามรายละเอียดข้อมูลในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ รายละเอียดของลุ่มน้ำสาขา (เดิม) ในลุ่มน้ำโดนเลสาบ

ลำดับ	รหัสลุ่มน้ำสาขา	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละของพื้นที่ในลุ่มน้ำโดนเลสาบ	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วน	
					จังหวัด	อำเภอ
๑	๑๗๐๑	โดนเลสาบตอนบน	๑,๖๑๓.๗๔	๓๙.๕๐	สระแก้ว	ตาพระยา, โคกสูง, วัฒนานคร
๒	๑๗๐๒	ห้วยพรมโหด	๙๓๒.๙๓	๒๒.๘๓	สระแก้ว	วัฒนานคร, อรัญประเทศ, คลองหาด
๓	๑๗๐๓	โดนเลสาบตอนล่าง	๑,๕๓๙.๒๕	๓๗.๖๗	สระแก้ว จันทบุรี	อรัญประเทศ, สอยดาว, โป่งน้ำร้อน
รวม			๔,๐๘๕.๙๓	๑๐๐.๐๐		

(คณะอนุกรรมการศูนย์ข้อมูลสารสนเทศอุทกวิทยา (น้ำผิวดิน) คณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ, กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙)

ต่อมาคณะทำงานลุ่มน้ำโตนเลสาป(Tonlesap ๙T's Sub-area Working Group) ซึ่งเป็นโครงการศึกษาแบบจำลองในพื้นที่ย่อยของลุ่มน้ำโขงและเป็นหนึ่งในคณะทำงาน WUP-FIN IWRM Scenario Modeling ของสำนักบริหารจัดการลุ่มน้ำโขงร่วมกับ Council Study Modeling Team ภายใต้ Mekong River Commission ได้พิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับทิศทางการไหลของน้ำในลุ่มน้ำพรมโหด จากแผนที่ ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร (L๗๐๑๘) เพิ่มเติม พร้อมดำเนินการจัดทำแผนที่และข้อมูลประกอบ โดยได้มีการลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลและการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละอำเภอแล้วพบว่า อาจมีการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำโตนเลสาปคลาดเคลื่อนจากทิศทางการไหลจริงของลำน้ำซึ่งเป็นการศึกษาทางการไหลของน้ำจากแผนที่ ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหาร (L๗๐๑๘) เพิ่มเติมและได้ดำเนินการจัดทำแผนที่และข้อมูลประกอบจากโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) จนได้ข้อสรุปเป็นรายละเอียดของลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโตนเลสาป รายละเอียดตามภาพที่ ๒ และข้อมูลในตารางที่ ๒

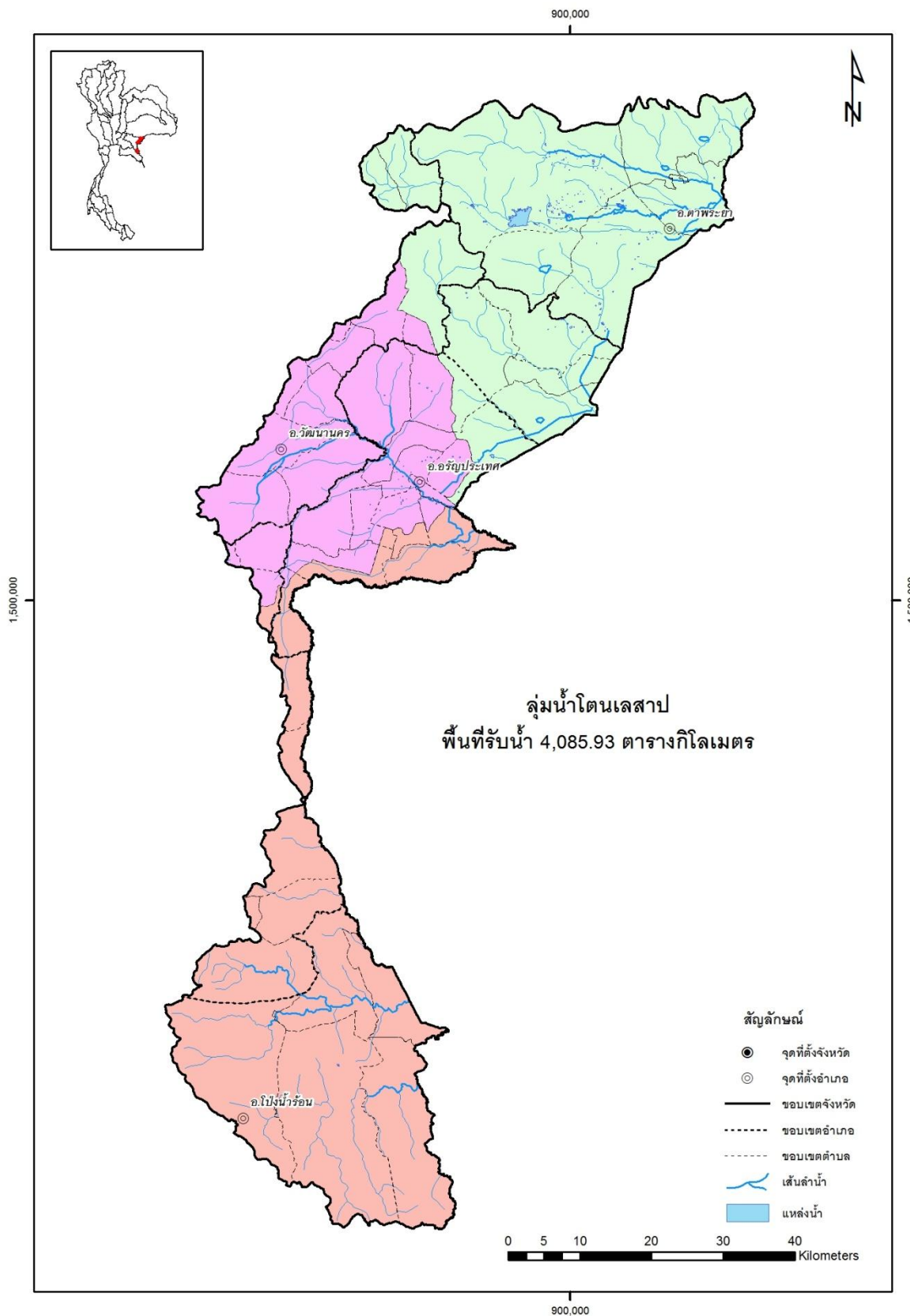
ตารางที่ ๒ รายละเอียดของลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำโตนเลสาป

ลำดับ	รหัสลุ่มน้ำสาขา	ลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละของพื้นที่ในลุ่มน้ำโตนเลสาป	ครอบคลุมพื้นที่บางส่วน	
					จังหวัด	อำเภอ
๑	๑๗๐๑	โตนเลสาปตอนบน	๑,๖๑๓.๗๔	๓๙.๕๐	สระแก้ว	ตาพระยา,โคกสูง,วัฒนานคร
๒	๑๗๐๒	ห้วยพรมโหด	๑,๑๘๗.๐๖	๒๙.๐๕	สระแก้ว	วัฒนานคร,อรัญประเทศ,คลองหาด
๓	๑๗๐๓	โตนเลสาปตอนล่าง	๑,๒๘๕.๑๓	๓๑.๔๕	จันทบุรี	สอยดาว,โป่งน้ำร้อน
รวม			๔,๐๘๕.๙๓	๑๐๐.๐๐		

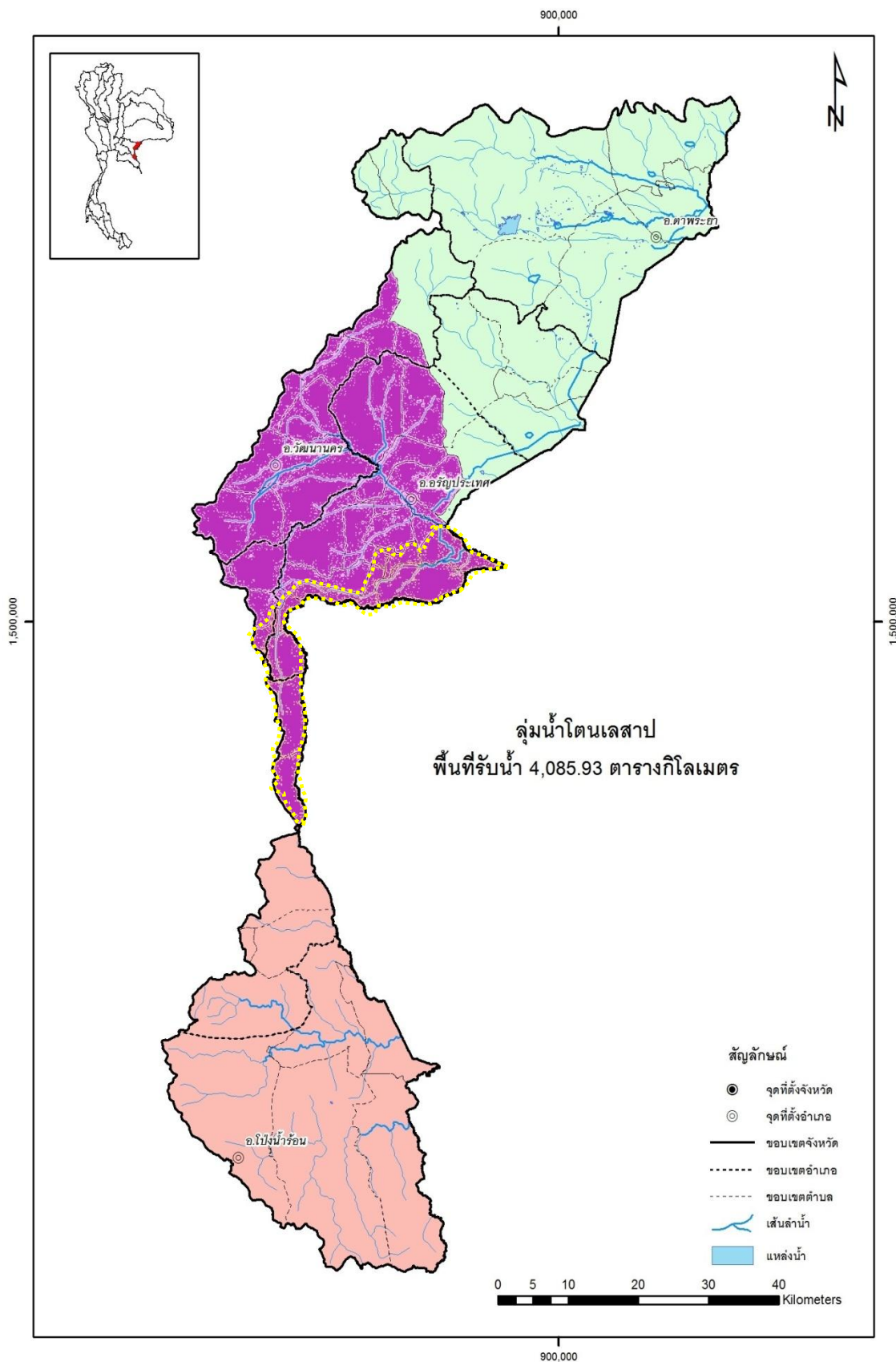
(คณะทำงานลุ่มน้ำโตนเลสาป, ๒๕๕๘)

คณะทำงานในพื้นที่ลุ่มน้ำโตนเลสาปได้แนะนำให้สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยาทราบโดยได้เสนอแก้ไขในภาพรวม คือให้นำพื้นที่ย่อยช่วงกลางติดลุ่มน้ำพรมโหด ส่วนที่เคยรวมอยู่ในลุ่มน้ำโตนเลสาปตอนล่าง (อยู่ในจังหวัดจันทบุรี) มารวมกับลุ่มน้ำพรมโหดส่วนใหญ่ (อยู่ในจังหวัดสระแก้ว)

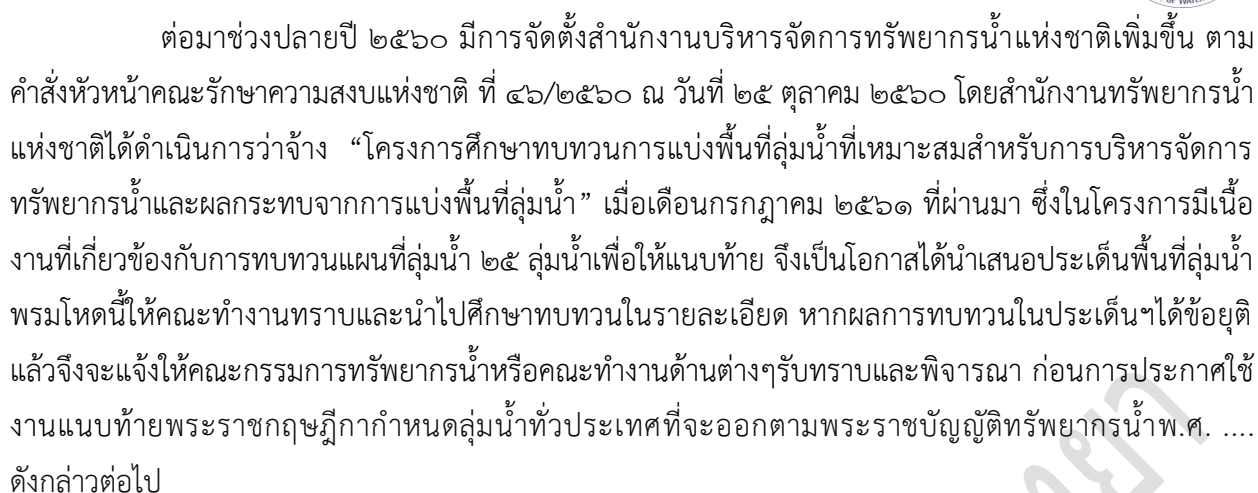
ในเบื้องต้น สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นการแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำพรมโหดในแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำในระบบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ.๒๕๕๔ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำ แต่สาเหตุที่ทิศทางการไหลของน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำพรมโหดเปลี่ยนแปลงไปและเป็นประเด็นให้ทบทวนพื้นที่ลุ่มน้ำ อาจเกิดจากสาเหตุน้ำที่เอากลับในฤดูฝน และหากจะดำเนินการจัดพื้นที่ลุ่มน้ำใหม่ ในขั้นตอนนี้จะต้องดำเนินการโดย คณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ ร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกว่า ๑๒ หน่วยงานหลัก พร้อมด้วยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติต้องร่วมพิจารณา ดังนั้นสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยาจึงได้รวบรวมประเด็นขอแก้ไขพื้นที่ลุ่มน้ำพรมโหดของคณะทำงานในพื้นที่ลุ่มน้ำโตนเลสาปไว้ เพื่อสรุปนำเสนอในภาพรวมเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสมอีกครั้ง

ภาพที่ ๑ แผนที่กลุ่มน้ำโตนเลสาป ทั้ง ๓ กลุ่มน้ำสาขา คือ โตนเลสาปตอนบน พรหมโหด โตนเลสาปตอนล่าง
ในระเบียบข้อมูล ระบบกลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๕๔

ภาพที่ ๒ แผนที่ลุ่มน้ำโตนเลสาป(ใหม่) ที่คณะทำงานลุ่มน้ำโตนเลสาป เสนอขอปรับเปลี่ยน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙
บริเวณลุ่มน้ำพรมโหดรวม ส่วนที่เคยอยู่ในโตนเลสาปตอนล่างเข้าไว้เป็นพื้นที่เดียวกันในจังหวัดสระแก้ว
(ระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๕๔)

สรุปภาพรวมของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมถึงเจ้าหน้าที่จากสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำ และผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ มีความเห็นว่า ขอบเขตลุ่มน้ำในสภาพจริงตรงกับทะเบียนข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงใช้แผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายและบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ ตามที่กรมทรัพยากรน้ำได้จัดทำไว้ในทะเบียนข้อมูล ระบบลุ่มน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีประเด็นที่ผู้ใช้งานแผนที่เสนอทบทวน คือ การจัดแบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำตอนกลาง (ลุ่มน้ำพรมโหด) เพียงประเด็นเดียว แต่ปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เนื่องจากเป็นปรับเปลี่ยนพื้นที่ในลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำหลักเดียวกัน เช่น การปรับลดขนาดพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาย่อย จากสาขาหนึ่งไปรวมกับอีกสาขาหนึ่งในลุ่มน้ำเดียวกัน เนื่องจาก ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศแบ่งออกเป็น ๒๕ ลุ่มน้ำ ที่เหมือนกันในบทบัญญัติและสาระสำคัญ แต่แตกต่างกันเพียงแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายและบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่แยกกันเป็น ๒๕ ฉบับ ทำให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชกฤษฎีกาทำได้ง่ายและเร็วขึ้น

นอกจากข้อมูลจากสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ได้จากการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการของกลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ และที่ปรึกษาคือคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน ๕ พื้นที่ ทุกภาค ทั้งประเทศและข้อมูลจากสรุปผลการสอบถามเจ้าหน้าที่ สทท. ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำเกี่ยวกับการใช้งานแผนที่และระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ แล้ว ยังมีข้อมูลจากสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ที่เป็นไปตามร่างมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กรมทรัพยากรน้ำ ทำการสำรวจผ่านเว็บไซต์ <http://www.dwr.go.th> ดังกล่าวแล้ว

บทที่ ๔

บทวิเคราะห์ร่างพระราชกฤษฎีกาและการเตรียมความพร้อมรองรับ การประกาศใช้ “พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำทั่วประเทศ”

จากร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ฉบับกรมทรัพยากรน้ำ ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ ๑๔๒๗/๒๕๕๘ ซึ่งจัดทำตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ(เอกสารแนบ ๒) กลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ และที่ปรึกษาคือคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายครั้ง ใน ๓ รูปแบบ โดยครั้งสำคัญๆ เช่น รูปแบบที่ ๑ คือ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง ๕ ภูมิภาคของประเทศคือ เขตภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร และรูปแบบที่ ๒ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ทรัพยากรน้ำภาค(สทภ.) ๑-๑๑ กรมทรัพยากรน้ำ เกี่ยวกับการใช้งานแผนที่และระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ยังมีรูปแบบที่ ๓ การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ตามร่างมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ทำการสำรวจผ่านเว็บไซต์ และได้ผลสรุปดังรายละเอียดในบทที่ ๒ ข้างต้น

การวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

จากการสำรวจความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ทั้ง ๓ รูปแบบ ได้สรุปผลข้อคิดเห็นที่สำคัญตรงกัน เรื่อง“พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำทั่วประเทศ” ซึ่งเป็นการยกร่างอนุบัญญัติที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ในส่วนที่ ๒ “ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ” มาตรา ๒๔ และ ๒๕ คือ

“มาตรา ๒๔ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ ประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงเขตที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย”

โดยมีการเสนอความเห็น ว่า ควรยกร่างพระราชกฤษฎีกาแยกเป็นรายลุ่มน้ำ ทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ และประกาศเป็น ๒๕ ฉบับ จึงเป็นที่มาของ “ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ” ๒๕ ฉบับ โดยทุกฉบับมีสาระสำคัญที่ตรงกันและ สรุปได้ดังนี้

๑. หลักการและเหตุผล ที่มาของร่างพระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำทั่วประเทศ

จากมาตรา ๒๔ ในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.กำหนดให้การกำหนดพื้นที่ลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยมี “แผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา

สภาพภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ ประกอบด้วย ” และในกรณี “เปลี่ยนแปลงเขตหรือเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงเขตที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย” (มาตรา ๒๕)

นอกจากนี้ยังกำหนดรายละเอียด ซึ่งเป็นที่มาของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในหลายด้านเพื่อเป็นกฎหมายในการบูรณาการ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา พื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเป็นที่มาของการประสานงานของหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ โดยสมควรต้องกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ให้ตราเป็นลุ่มน้ำโดยจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ (ตัวอย่างในเอกสารแนบ ๖)

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

ในส่วนนี้มีการเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำทั่วประเทศ ดำเนินการโดยสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ ได้จัดทำ Shapefile แผนที่ ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทย ในลักษณะเป็นแผนที่ลุ่มน้ำในระบบ GIS (DATUM WGS๘๔ UTM Zone ๔๗) พร้อมระเบียบข้อมูลระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองไทย แสดงตารางแสดงที่ตั้งลุ่มน้ำสาขาย่อย เทียบกับเขตตำบลครบทุกลุ่มน้ำครอบคลุมทุกตำบลในประเทศไทย ทั้งเป็นเอกสารและแผ่น CD สมบูรณ์แล้วเสร็จ พร้อมแจกจ่ายให้ใช้งาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สามารถใช้เป็น “แผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ” ได้ทันทีที่พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ประกาศใช้

“ระเบียบข้อมูลระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองไทย” ได้รับความร่วมมือและผ่านการพิจารณาพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการและประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องในหลายเวทีทั่วทุกภูมิภาค จึงเป็นระเบียบข้อมูลและระบบแผนที่ลุ่มน้ำมีความถูกต้องในระดับเชื่อถือได้ กรณีมีการพิจารณาปรับแก้แผนที่แนบท้ายขอบเขตลุ่มน้ำในพระราชกฤษฎีกาฉบับใดฉบับหนึ่งก็สามารถกระทำได้ง่าย ไม่ส่งผลกระทบต่อฉบับอื่น พื้นที่อื่น

๒. ชื่อพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๑ ในพระราชกฤษฎีกา แต่ละฉบับ)

จากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเห็นตรงกันว่า ควรยกร่างพระราชกฤษฎีกาแยกเป็นรายลุ่มน้ำ ทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำประกาศเป็น ๒๕ ฉบับและใช้ชื่อพระราชกฤษฎีกาตามลุ่มน้ำสาขาหลัก เช่น พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำสาละวิน, พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำโขง เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

กลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ เตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำทั่วประเทศ โดยการกำหนดชื่อร่างพระราชกฤษฎีกาแต่ละฉบับ มีการนำลุ่มน้ำสาขาที่ประกอบกันในแต่ละลุ่มน้ำมาบัญญัติให้ละเอียดมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนและสามารถกำหนดเขตแนวลุ่มน้ำ อันจะนำมาซึ่งความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใน “ระเบียบข้อมูลระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองไทย” ได้จัดทำตารางแสดงที่ตั้งลุ่มน้ำสาขาย่อยเทียบกับเขตตำบลครบทุกลุ่มน้ำครอบคลุมทุกตำบลในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการ “เตรียมการรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ” เรียบร้อยแล้ว

๓. วันที่บังคับใช้ (ร่างมาตรา ๒) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแต่ละฉบับ จะกำหนดให้สามารถบังคับใช้ได้ทันที กล่าวคือ นับจากวันถัดจากวันประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการน้ำในแต่ละเขตพื้นที่ได้ทันที

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

มีการเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำทั่วประเทศมาตลอดเวลาโดยการสำรวจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในภูมิภาคต่างๆมาหลายครั้ง แต่เนื่องจาก พรบ.ทรัพยากรน้ำได้รับการปรับ แก้ไขและผ่านการกลั่นกรองแล้วหลายครั้งเพื่อความชัดเจนในเนื้อหาและข้อกฎหมาย ในช่วงสุดท้ายนี้ ภายหลัง พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ผ่านการพิจารณาในวาระสุดท้ายจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก่อนการประกาศใช้จริงควรให้หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทำการประชาสัมพันธ์ ประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจในร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแต่ละฉบับให้ผู้เกี่ยวข้องในแต่ละระดับได้รับทราบอีกครั้ง เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบาย กฎหมายและแผนงานของทุกฝ่ายถูกต้องตรงกัน สามารถปฏิบัติปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจุบัน

๔. การกำหนดเขตลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๓)

เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำต้องทำอย่างเป็นระบบในแต่ละลุ่มน้ำ การกำหนดคำนิยามตาม ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... ได้กำหนดคำว่า “ลุ่มน้ำ, เขตพื้นที่” และอื่นๆที่จำเป็นไว้ค่อนข้างชัดเจนต่อมาในภายหลังคณะที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในร่างมาตรา ๓ ของทุกร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตลุ่มน้ำให้อ้างอิงกับเขตท้องที่การปกครองที่ระบุในบัญชีแนบท้ายเขตท้องที่ ซึ่งเพิ่มเติมขึ้นไปจากที่มีแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาอยู่เพื่อความแน่ชัดและสามารถกำหนดรายละเอียดของเขตพื้นที่ลุ่มน้ำได้ชัดเจนมากขึ้น

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

การเตรียมความพร้อมในส่วนนี้ ดำเนินการแล้วโดยสำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำโดยการจัดทำแผนที่แสดงรายละเอียดระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย ในระบบ GIS, มาตรฐาน ๑:๕๐๐๐๐ L7018 WGS84 โดยใช้เทคนิคการทับซ้อน (Overlay) และเทคนิคขจัดรอยเหลื่อมเนื้อที่ขนาดเล็ก (eliminate หรือ globalization) นำพื้นที่ Polygon ขนาดเล็กไปรวมกับแนวเขตลุ่มน้ำเพื่อคงความสำคัญของระบบลุ่มน้ำ แนวเขต ๒๕ ลุ่มน้ำหลักและ ๒๕๔ ลุ่มน้ำสาขา ซึ่งเป็นหน่วยพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นหน่วยพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการบริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ได้ข้อมูล GIS ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองที่ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลได้ทั้งเชิงพื้นที่ ลุ่มน้ำและเขตการปกครองซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและอ้างอิงใช้งานได้ ทั้งในเรื่องนโยบาย กฎหมายและแผน การศึกษาวิจัยต่างๆ อย่างเป็นเอกภาพ ในมาตรฐานที่เชื่อมโยง สืบค้นข้อมูลในระบบ Internet ใช้วิเคราะห์ข้อมูล GIS ได้ถูกต้องแม่นยำ ในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน แหล่งน้ำ ทางเดินน้ำ เส้นลำน้ำ เส้นชั้นความสูง ภาพถ่ายดาวเทียม แผนที่ภูมิประเทศแบบ (Raster Map) รวมถึง Google Earth

นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองที่ประกอบด้วยแผนที่ ข้อมูลGIS บนเว็บไซต์ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการนำเสนอ การวิเคราะห์ การวางแผนจัดการ และการป้องกันฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับน้ำอื่นๆ ในลุ่มน้ำเดียวกันได้แบบบูรณาการด้วย

๕.ความเชื่อมโยงและผลกระทบจากการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากลุ่มน้ำทั่วประเทศ

การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและผลกระทบต่อองค์กร กฎหมาย นโยบายและแผนงานฯที่อาจเกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการ “เตรียมการรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ” โดยใช้ผลของการการวิเคราะห์จากผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ วันที่ ๑๗ พ.ค. - ๒๖ ก.ค. ๒๕๖๐ และสรุปผล ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๒๕๖๐ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๗๐ วัน มีผู้ทำแบบสอบถาม ๓,๒๓๗ คน คัดเลือกเฉพาะในประเด็น “ร่างพระราชกฤษฎีกากลุ่มน้ำทั่วประเทศ” โดยเฉพาะส่วนที่ ๒ กลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ มาตรา ๒๔ ๒๕ และ ๒๖ ในร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.และมาตราต่างๆในร่างพระราชกฤษฎีกาเฉพาะที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงผลกระทบด้านต่างๆ รวมถึงองค์กร กฎหมาย นโยบายและแผนงาน ดังต่อไปนี้

๑) ผลกระทบในเรื่อง “คน” สืบเนื่องจาก (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้กำหนดในเรื่องคน

คือ หมวด ๓ มาตรา ๙ - มาตรา ๓๗ ได้กำหนดเรื่ององค์การบริหารจัดการน้ำเป็น ๓ ระดับ

ระดับที่ ๑. คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) - องค์กรนโยบายระดับชาติ

ระดับที่ ๒. คณะกรรมการลุ่มน้ำ - องค์การระดับลุ่มน้ำ

ระดับที่ ๓. องค์กรผู้ใช้น้ำ - ประชาชน

ระดับ๑-คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) - ผลกระทบในเรื่อง”คน”เกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงองค์กรนโยบายระดับชาติที่กำหนดให้มี คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ(กนช.) โดยมาตรา ๒๓ ได้กำหนดให้ “กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. ดูแลและจัดทำและปรับปรุง “แผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนพระราชกฤษฎีกา ให้มีแผนที่แสดงเขตที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย”

จาก(ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. “มาตรา ๒๔ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์ ประกอบด้วยพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา โดย มาตรา ๒๕ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงเขตที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย”

จากพรบ.ทรัพยากรน้ำ ทั้ง ๓ มาตราคือ ๒๓, ๒๔ และ ๒๕ ดังกล่าวข้างต้น จะเชื่อมโยงถึง เรื่อง “คน”ในมาตรา ๒๖, ๒๗ คือ

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ ประกอบด้วย กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๒๗ องค์กรผู้ใช้น้ำ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

“กรมทรัพยากรน้ำกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ผู้ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ กนช. ในการดูแลและจัดทำและปรับปรุง “แผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา” ควรจัดทำ การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ เพิ่มเติมในรายละเอียดขั้นปฏิบัติการคือ

- จัดทำเพิ่มในส่วนฐานข้อมูลและระบบบริการข้อมูลที่ทันสมัย ในระบบล่าสุด เช่น ทั้งแบบให้บริการออนไลน์บนพีซี แท็บเล็ต ตลอดจนในโทรศัพท์มือถือ เพื่อการบริการแผนที่ แบบจำลองที่พร้อมใช้งาน และงานวิจัยต่างๆ ตลอดจน งานวิชาการ ข้อมูลแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่อิงระบบลุ่มน้ำทั้งในรูปแบบ ๓ มิติที่สามารถแสดงสถานะและปริมาณน้ำในลุ่มน้ำธรรมชาติ อ่าง/แหล่งเก็บกักน้ำ การคาดการณ์ฝน ทั้งช่วง ระดับน้ำท่วมและ รวมถึงคุณภาพน้ำในแต่ละลุ่มน้ำ ตลอดจน สมดุลน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน สภาพที่ดินที่เหมาะสมในการทำการเกษตร เพื่อบริการภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฯ ในทุกพื้นที่โดยอ้างอิงได้ทั้งแบบลุ่มน้ำหลัก, สาขา และอ้างอิงในแบบเขตการปกครองลงลึกในระดับตำบลและหมู่บ้าน ตามศักยภาพของเทคโนโลยีที่เป็นปัจจุบันและเพื่อจัดเก็บข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการลุ่มน้ำ ในแต่ละลุ่มน้ำและ องค์กรผู้ใช้น้ำ สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ ประชาชนผู้ใช้น้ำที่มีได้เป็นสมาชิก นิติบุคคล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯลฯ ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

- ควรมีระบบ Applications ที่ทันสมัย นำเสนอเนื้อหาพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำทั่วประเทศ และร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีก่อกำหนดองค์กรผู้ใช้น้ำ รวมถึงในขั้นตอน การจดทะเบียนก่อตั้ง องค์กรผู้ใช้น้ำ และแสดงแบบฟอร์มสำหรับจดทะเบียน การจัดเก็บค่าธรรมเนียม อัตราค่าใช้น้ำ ระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าใช้น้ำ(หากมี) ตลอดจนรับจ่าย/โอนเงินบนระบบมือถือ เพื่อความสะดวกของผู้เกี่ยวข้อง

- ควรจัดทำโครงสร้างและจัดหาผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติของภาครัฐให้พร้อมในแต่ละภาคส่วนให้ทั่วถึงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น หน่วย/สถานที่ที่ออกใบอนุญาต นายทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงินผู้ทำหน้าที่จัดเก็บรายได้ หน่วยงานผู้รับค่าของจดทะเบียน ผู้รับมอบอำนาจหรือบุคคลที่ทำหน้าที่แทนนายทะเบียน เป็นต้น

ทั้งนี้เพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนและเพื่อพัฒนาการใช้กฎหมายที่เป็นรูปธรรมและมี ส่วนร่วมจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง

ระดับ ๒ - คณะกรรมการลุ่มน้ำ - องค์กรระดับลุ่มน้ำ ที่คาดว่าจะมีผลกระทบในเรื่อง” คน” ทั้งนี้ กรมทรัพยากรน้ำกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” มีหน้าที่ตามภารกิจหลักที่สำคัญที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยในส่วนกลาง “สำนักส่งเสริมประสานมวลชน” ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำและส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ โดยใช้กลไกคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำ พร้อมทั้งการให้ความรู้และเพิ่มทักษะแก่บุคลากรด้านทรัพยากร น้ำและด้านอื่น

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

หน่วยงานในส่วนภูมิภาคของกรมทรัพยากรน้ำที่ต้องทำงานประสานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำ คือ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑-๑๓ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระดับลุ่มน้ำและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพัฒนาระบบฐานข้อมูล และเป็นศูนย์ เครือข่ายข้อมูล และสารสนเทศ เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระดับลุ่มน้ำ และจัดทำแผนปฏิบัติการ บริหารจัดการ รวมทั้งดำเนินการสำรวจออกแบบและพัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู การใช้ประโยชน์และการแก้ไขปัญหา ของลุ่มน้ำ

ทั้งนี้คณะกรรมการลุ่มน้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำที่ทำงานเชื่อมประสานอยู่กับภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำที่ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น รองประธาน กรรมการคนที่หนึ่ง.... ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๕ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ โดยให้ คณะกรรมการน้ำทำงานร่วมกับการทำงานที่จะต้องทำงานร่วมกับ “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียก โดยย่อว่า “กชน.” โดยหน้าที่เดิมของคณะกรรมการลุ่มน้ำ คือ

(๑) เสนอความเห็นต่อ กชน. เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ แนวทาง แก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการบริหารทรัพยากรน้ำ (๒) จัดทำแผนการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ (๓) ประสานการ จัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณของสวนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นไป ตามแผนการบริหารทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำตามข้อ(๒)ตามกรอบงบประมาณ (๔) พิจารณาจัดลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งกำหนดปริมาณการใช้น้ำในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจนและกำหนดมาตรการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับ ปริมาณน้ำที่มีอยู่ ด้วยความпенธรรมและมีประสิทธิภาพ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๒ ข้อ ๑๒ (เดิม) ระบุให้ “กชน. แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละลุ่มน้ำ จำนวนไม่เกิน สามสิบห้าคน ประกอบด้วย ผู้แทนสวนราชการ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และผู้ ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ เป็นกรรมการสำหรับประธานกรรมการ ให้แต่งตั้งจากกรรมการในลุ่มน้ำนั้น ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ลุ่มน้ำที่ รับผิดชอบเป็นกรรมการและเลขานุการและให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ ตามความจำเป็น”

เมื่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้รับการตราเป็นกฎหมายแล้วจึงคาดว่าน่าจะไม่มี ปัญหาใดทั้งในส่วนของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ทั้งผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและผู้มีส่วนร่วมภาคประชาชน เพราะการ คัดเลือกและขั้นตอนการสรรหาคณะกรรมการลุ่มน้ำที่คาดว่าจะได้ตาม พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ...ฉบับนี้ เนื่องจาก ส่วนหนึ่งจะเป็นยังเป็นกลุ่มผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติงานเดิมมาก่อน

ระดับที่ ๓ ระดับที่ ๓. องค์กรผู้ใช้น้ำ – ประชาชน

ในเรื่องเกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำ – ประชาชน ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำและกฎหมายลูกที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ “กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ได้มีการจัดทำ “กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการก่อตั้ง องค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. ... ” ซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ในเบื้องต้น ตามอำนาจในมาตรา ๓๗ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. โดยมีรายละเอียดพร้อมขั้นตอนการ ดำเนินงานขององค์กร การยกเลิกองค์กรผู้ใช้น้ำ ตลอดจน แบบขอขึ้นทะเบียนองค์กรผู้ใช้น้ำที่จำเป็น ทำให้ผู้ทำ หน้าที่รับผิดชอบในภาครัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ และส่งเสริมการรวมกลุ่มในภาพรวมทั้งประเทศ การมีส่วนร่วมของ ภาคประชาชน ฯลฯ และผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระดับลุ่มน้ำและ ท้องถิ่น สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยทันที ภายหลังการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแล้ว

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้กับพระราชกฤษฎีกา (กฎหมายที่เกี่ยวข้อง)

ทั้งนี้ มีข้อเสนอของภาคประชาชนจากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนในหลายครั้งที่ผ่านมาในประเด็นสำคัญที่ได้รับการตอบรับ โดยที่กลุ่มงานนิติการปรึกษาได้ทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไว้ในร่างกฎกระทรวงแล้วดังนี้

- ในส่วนของนิยามศัพท์ “ผู้ใช้น้ำ” มีข้อเสนอของภาคประชาชนว่า ควรเพิ่มนิยามของ “ผู้อาจได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำ” “ผู้อาจได้รับผลกระทบจากการจัดการลุ่มน้ำทางอ้อม” “ผู้อาศัยภายในเขตลุ่มน้ำ” “ผู้ใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค” “ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำ” “ผู้ใช้น้ำตามจารีตประเพณี” “องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้และต้นน้ำลำธาร” และควรตัด “ผู้ใช้น้ำเพื่ออุตสาหกรรม” และ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ออกจากการเป็นผู้ใช้น้ำ ซึ่งในประเด็นนี้กลุ่มงานนิติการได้ดำเนินการเตรียมร่างใหม่ไว้เรียบร้อยแล้ว

- ในประเด็นหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ เกี่ยวกับจำนวนบุคคลที่จะยื่นคำขอจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ ในข้อ ๖ “นิติบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันไม่น้อยกว่า ๓๐ คน (ที่ปรับลดจากเดิม ๕๐ คน) เพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนผู้ใช้น้ำได้...

ทั้งนี้ เพื่อความเหมาะสมกับการใช้น้ำในพื้นที่ชนบททางไกล หรือพื้นที่ที่ประชากรไม่หนาแน่น โดยเฉพาะพื้นที่ทุรกันดาร

- สถานที่ยื่นคำขอจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำในท้องที่อื่นที่มีใช้กรุงเทพมหานคร มีผู้เสนอให้ยื่นคำขอได้ที่ “สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ที่ผู้ยื่นคำขอมิถินที่อยู่” แต่ในกรุงเทพมหานครยังคงเป็น “กรมทรัพยากรน้ำ” อยู่เช่นเดิม

ในประเด็นนี้ กรมทรัพยากรน้ำควรเตรียมแบบฟอร์มและสถานที่ จัดเตรียมผู้รับผิดชอบ ตลอดจนอบรมทำความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรับจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในเรื่องคุณสมบัติผู้ยื่นขอจด ขั้นตอน ค่าธรรมเนียม(หากมี) ไว้ให้พร้อม

ทั้งนี้ หากพระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำพร้อมกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. ...ประกาศใช้ ควรทำการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ และ เปิดช่องทางการสื่อสารโดยใช้ช่องทางที่ทันสมัย เข้าถึงและทั่วถึงภาคประชาชนเพิ่มขึ้น ให้มากเท่าที่จะดำเนินการได้เช่น เว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์ผ่านโฆษณาในทีวี หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์@ เป็นต้น

- ประเด็นระยะเวลาในการอุทธรณ์กรณีเอกสารไม่ครบในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ จากการที่มีผู้เสนอว่า ระยะเวลาในการอุทธรณ์กรณีเอกสารไม่ครบ เดิม กำหนดไว้ที่ ๑๕ วัน น้อยไป การไม่รับคำขอจดทะเบียนอาจเกิดได้ทั้งในกรณีเอกสารไม่ครบหรือไม่ถูกต้อง และควรระบุว่าการควรทำเป็นหนังสือเอกสารหรือไม่ ซึ่งในเรื่องนี้ กลุ่มงานนิติการได้ยืนยันที่ระยะเวลา ๑๕ วันเช่นเดิม แต่เพิ่มสิทธิในการอุทธรณ์ตามข้อ ๑๐ ที่ว่า “กรณีที่เจ้าหน้าที่ปฏิเสธไม่รับคำขอจดทะเบียนโดยให้เหตุผลว่าเอกสารครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง” ผู้ขอจดทะเบียนจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำมีสิทธิในการอุทธรณ์ ต่อนายทะเบียนภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้ง โดยคำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือและให้นายทะเบียนพิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้ขอจดทะเบียนให้แล้วเสร็จใน ๓๐ วันทำการนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

- ประเด็นการใช้สิทธิอุทธรณ์กรณีนายทะเบียนไม่อนุมัติคำขอ จากการที่มีผู้เสนอว่าควรอุทธรณ์ไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัด กลุ่มงานนิติการพิจารณาแล้ว ปรับแก้ไขในข้อ ๑๔ ดังนี้

“ข้อ ๑๔ กรณีนายทะเบียนไม่อนุมัติคำขอ ผู้ขอจดทะเบียนมีสิทธิในการอุทธรณ์ ต่อปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือระบุข้อโต้แย้งที่เป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอ้างอิงประกอบด้วย

ให้ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้ขอจดทะเบียนให้แล้วเสร็จใน ๓๐ วันทำการนับตั้งแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด”

ในประเด็นนี้ กรมทรัพยากรน้ำควรจัดทีมงานเดินสาย อบรม หรือจัดการประชุมทำความเข้าใจกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแต่ละจังหวัดและผู้รับผิดชอบในระดับกระทรวงให้ชัดเจนในเรื่องกฎเกณฑ์วิธีการพิจารณาและเงื่อนไขที่ระบุ ก่อนเริ่มรับจดทะเบียนผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ

๒) ผลกระทบในเรื่องงบประมาณ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายในการบูรณาการการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ซึ่งมีหลายหน่วยงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายหลายฉบับ และมีงบประมาณของแต่ละหน่วยงานดำเนินการไว้อยู่แล้ว ซึ่งหากมีปัญหาใดๆเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณก็สามารถที่จะดำเนินการเสนอเรื่องเพื่อพิจารณาไปยัง กนช. ในการขอรับจัดสรรงบประมาณเป็นการเร่งด่วนตามนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ ตามมาตรา ๑๗ ซึ่งเป็นหน้าที่ของ กนช. ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป

“มาตรา ๑๗ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตาม (๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน”

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

การประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำจะทำให้เกิดการบูรณาการการบริหารจัดการน้ำของประเทศมากขึ้น เมื่อการจัดทำโครงการและค่าของงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำ ไม่ทับซ้อนขัดแย้งกัน ดังนั้นทุกหน่วยงานต้องยึดโยงพื้นที่ดำเนินการในแต่ละโครงการเข้ากับพระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำโดยใช้แผนที่ฉบับเดียวกันและระบบฐานข้อมูลเดียวกัน มีการเตรียมความพร้อมในด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานงบประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน รวมถึงผู้ทำหน้าที่อนุมัติงบประมาณ และคณะกรรมการลุ่มน้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ

๓) ผลกระทบต่อกฎหมายอื่นๆ

(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ เป็นกฎหมายลูกที่ออกตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... เป็นร่างกฎหมายที่ตราขึ้น โดยมีลักษณะเด่นคือ

1. แบ่งพื้นที่บริหาร จัดการตามขอบเขตลุ่มน้ำหลักและสาขาที่สอดคล้องตามสภาพภูมิศาสตร์และธรรมชาติ ที่มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำและระดับผู้ใช้น้ำ
2. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมและเหมาะสมตามความจำเป็น
3. กำหนดให้มีมาตรการป้องกันและบรรเทาภาวะน้ำแล้ง และภาวะน้ำท่วมแบบบูรณาการไม่ทับซ้อนและมีประสิทธิภาพ
4. มีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาและความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ

- เมืองค์กระดัดบชาติและระดับลุ่มน้ำที่รับผิดชอบด้านทรัพยากรน้ำที่ชัดเจน ประชาชนสามารถติดต่อประสานงานได้โดยตรง รวมทั้งให้เมืองค์กระดัดบลุ่มน้ำที่รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ยและชี้ขาด ข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำทำให้ไม่ต้องมีการฟ้องร้องคดีในศาล

ดังนั้น (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.และ(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ จึงมีขอบเขตของกฎหมายที่ไม่มีผลกระทบหรือมีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ไปตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ

การเตรียมความพร้อมรองรับการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ

(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำเป็นกฎหมายที่แบ่งการบริหารจัดการน้ำเป็นลุ่มน้ำ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และภาครัฐ จึงควรมีการศึกษา หรือด้านวิชาการ ในแต่ละลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง ถึงแนวทางจัดการในเรื่องนี้ก่อนการประกาศใช้ โดยควรคำนึงถึงการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ(ฤดูแล้ง) และ การระบายน้ำข้ามลุ่มน้ำ (ฤดูน้ำหลาก) โดยหน่วยงานภาครัฐและคณะกรรมการลุ่มน้ำต้องศึกษาศักยภาพและปริมาณน้ำในแต่ละลุ่มน้ำและควรทำข้อตกลงเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระหว่างลุ่มน้ำ เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่อาจมีขึ้น

ในส่วนของภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรอบรมทำความเข้าใจในเนื้อหาของพรบ.และร่างพระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำและกฎกระทรวงต่างๆเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในแต่ละภาคส่วน พร้อมจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องอีกครั้งเมื่อใช้ พรบ. ทรัพยากรน้ำไปได้สัก 1- 2 ปี เพื่อปรับให้การใช้กฎหมายตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด

๔) ผลกระทบต่อพันธสัญญาระหว่างประเทศ

เมื่อร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.และ(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำซึ่งเป็นกฎหมายที่แบ่งการบริหารจัดการน้ำเป็นลุ่มน้ำ ดังนั้นหากเป็นการบริหารจัดการน้ำภายในแต่ละลุ่มน้ำขอบเขต จะไม่มีผลกระทบที่ขัดกับพันธสัญญาใดๆ เนื่องจากเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและยังไม่เคยทำพันธสัญญาใดๆ กับต่างประเทศ แต่กรณีการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำที่อยู่ในพื้นที่ชายแดน ควรระวังลุ่มน้ำที่คาบเกี่ยวหรือเป็นแม่น้ำนานาชาติ เช่นแม่น้ำโขง ทั้งนี้ควรทำการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเข้าใจข้อตกลง(MOU) ใดๆ(หากมี) เช่น ข้อตกลง(Agreement) ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MEKONG RIVER COMMISSION) ด้วยเช่น เรื่องระดับ-ปริมาณน้ำต่ำสุดในฤดูแล้ง (Minimal Flow) ในพื้นที่ที่เป็นลำน้ำโขงสายประธาน เพื่อป้องกันผลกระทบในอนาคต

๕) ผลกระทบต่อภาระประชาชน

(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ กำหนดให้มีการใช้น้ำภายในลุ่มน้ำตามประเภทการใช้น้ำแบบต่างๆ เป็นกฎหมายลูกที่ยกร่างตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อวางหลักเกณฑ์และมาตรการในการรับประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงน้ำอย่างเท่าเทียมกัน ตามมาตรา ๗ ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

เน้นการบริหารจัดการในแต่ละลุ่มน้ำเป็นเอกเทศ ดังนั้น หากไม่มีการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำจะไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือนร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นที่อาจใช้น้ำนั้นเป็นการวางกรอบเรื่องการใช้ว่ามีไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำได้อย่างเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน

๖) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ในส่วนของเศรษฐกิจภาคประชาชนในแต่ละลุ่มน้ำ (ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำ จะเป็นการควบคุมการใช้น้ำที่มีประสิทธิภาพและเป็นการจ่ายมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากการใช้น้ำมากกว่าผู้อื่น ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. จึงมีผลกระทบในเชิงบวกที่จะทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของน้ำ มีการประหยัดการใช้น้ำเพื่อให้มีน้ำอุปโภคบริโภคที่เพียงพออย่างทั่วถึง ไม่ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง การเกษตรกรรมได้ผลผลิตดีขึ้นและกระตุ้นรายได้ในภาพรวมของแต่ละพื้นที่ได้มากขึ้น

ในส่วนของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจากการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการจะทำให้ประหยัดงบประมาณในโครงการภาครัฐที่ไม่จำเป็นและทับซ้อน ทำให้สามารถจัดสรรงบประมาณส่วนเกินไปใช้ในโครงการที่จำเป็นและเกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำตาม (ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำกำหนดถูกต้องตามหลักวิชาการและสนับสนุน เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำในภาพรวมของประเทศ

๗) ผลกระทบทางสังคม

(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำที่เน้นการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำจะสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของประชาชนในแต่ละลุ่มน้ำที่ใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน สร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน จากการรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ จึงเป็นผลกระทบสังคมในเชิงบวกในเรื่องของสิทธิชุมชนที่จะมีส่วนร่วมและเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำนั้นๆ

๘) ผลกระทบทางการเมืองและการปกครอง

(ร่าง)พระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำที่เน้นการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำที่สอดคล้องตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ตามมาตรา ๒๖ – มาตรา ๓๖ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ ซึ่งประกอบด้วย

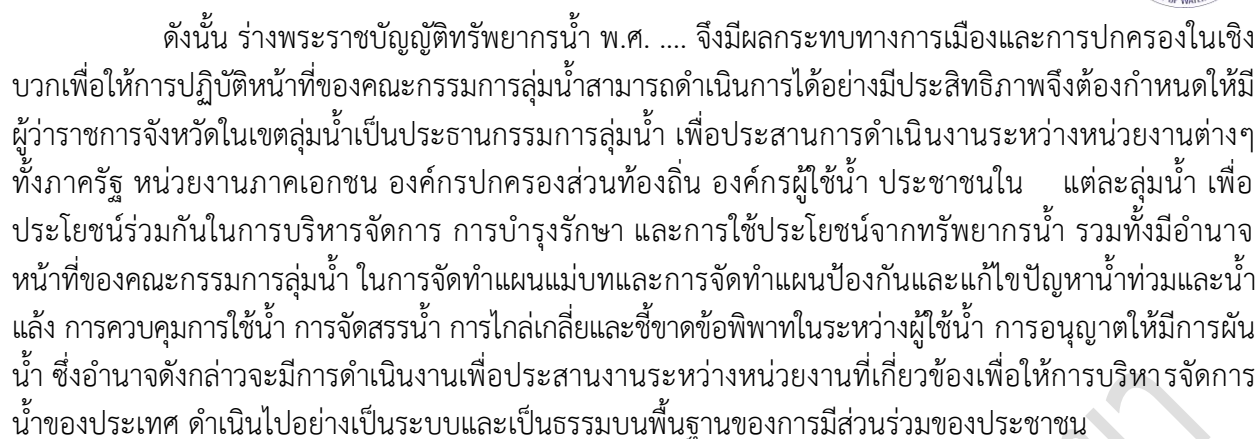
(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงาน

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชยกรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการและให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

✿🌸🌸✿🌸🌸✿🌸🌸✿

บทที่ ๕

ข้อสังเกตและข้อเสนอ

เพื่อการเตรียมการเพื่อรองรับการประกาศใช้พระราชบัญญัติกลุ่มน้ำและกฎกระทรวง

การนำข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ของประชาชนที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเวทีประชุมและการนำเสนอร่าง พรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.ของกลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำใน ๕ ภูมิภาคทั่วประเทศไปปรับให้ตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการยอมรับร่างพระราชบัญญัติ กำหนดลุ่มน้ำและกฎกระทรวงที่จะออกตามมา และแสดงให้เห็นถึงความจริงใจในการรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนว่ามีใช้เพียง “การสร้างความปลอดภัย” ในการออกกฎหมายของทางราชการเท่านั้น และสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการระดมความคิดเห็นของทั้ง ๓ ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคประชาชน และนักวิชาการ โดยวัตถุประสงค์หลักของการออกพรบ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.และพระราชบัญญัติกำหนดเขตลุ่มน้ำคือ เพื่อให้ “มีมาตรการควบคุมและบริหารแหล่งน้ำ ที่ดินที่ต่อเนื่องกับแหล่งน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยให้มีองค์การบริหารการใช้น้ำในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเพื่อวางนโยบายและกำกับดูแลการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและเหมาะสม ตลอดจนการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำอย่างถาวร” แต่ทั้งนี้ยังมีข้อคัดค้านจากหน่วยงานภาคประชาชนในบางประเด็น เนื่องจากการขัดผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาและข้อขัดแย้งในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้ พรบ.ทรัพยากรน้ำ พระราชบัญญัติและกฎกระทรวงต่างๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงขอเสนอ ดังนี้

๑) ก่อนการประกาศใช้ พรบ.ทรัพยากรน้ำ พระราชบัญญัติและกฎกระทรวงต่างๆ ภาครัฐควรสร้างความเข้าใจกับประชาชนในประเด็นที่เป็นข้อห่วงกังวลของประชาชน เช่น การจำกัด ประเภทการใช้น้ำ การรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำที่อาจเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มผู้ใช้น้ำตามจารีตประเพณีแบบเดิม เช่น เหมือง ฝ่าย ต่างๆ

๒) ก่อนการประกาศใช้ พรบ.ทรัพยากรน้ำ พระราชบัญญัติและกฎกระทรวงต่างๆ ควรกำหนดเกณฑ์การใช้น้ำที่เหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับการใช้น้ำภาคต่างๆ ทั้งเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานด้านเกษตรกรรมและอุปโภคบริโภค โดยจัดลำดับความสำคัญของประเภทการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมกับน้ำต้นทุนของทุกลุ่มน้ำเพื่อการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภายใต้กติกาการจัดสรรน้ำที่ชัดเจน

๓) ภาครัฐควรกำหนดทิศทางที่ชัดเจนในการจัดหาน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อจัดหาน้ำต้นทุนที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการ มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับทุกกิจกรรม โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำธรรมชาติอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

๔) พัฒนาและประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องน้ำทุกลุ่มน้ำ ในหลักสูตรการศึกษาเพื่อปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของน้ำตั้งแต่เยาว์วัย สร้างเข้าใจความสำคัญของการใช้น้ำอย่างมี

ประสิทธิภาพ ตระหนักถึงความจำเป็นและหน้าที่ในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น และควรเปิดเผย ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและหน่วยงานในแต่ละพื้นที่ทราบข้อมูลปริมาณน้ำ สภาพธรรมชาติของแหล่งน้ำและปริมาณความต้องการใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำ แต่ละประเภท ในแต่ละเดือนอย่างง่ายเพื่อสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม รวมถึงจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการใช้น้ำต่างๆ

๕) สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วม สิทธิและหน้าที่อย่างของประชาชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างชัดเจน ทั้งการใช้น้ำ การดูแลรับผิดชอบ การอนุรักษ์แหล่งน้ำ และการตรวจสอบดูแลคุณภาพน้ำ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๖) เร่งรัดให้มีการวางแผนการบรรเทาและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งทั้งการเตือนภัยและกำหนดแนวทางการบรรเทาและการฟื้นฟูบูรณะภายหลังการเกิดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม โดยคำนึงถึงการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องในลักษณะยึดโยงเป็นลุ่มน้ำ

๗) สนับสนุนงบประมาณสำหรับแผนปฏิบัติการตามนโยบาย รวมทั้งการวิจัย การประชาสัมพันธ์ การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับเรื่องน้ำต่อสาธารณชนทุกลุ่มน้ำอย่างเพียงพอ ต่อเนื่องและเท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณลุ่มน้ำชายแดนและลุ่มน้ำระหว่างประเทศ

๘) หลังจากที่ถูกกฎหมาย พรบ.ทรัพยากรน้ำผ่านการพิจารณาแล้วเสร็จ ไม่ควรจัดแบ่งเขตลุ่มน้ำหรือเปลี่ยนชื่อลุ่มน้ำใหม่ ที่ผิดจากชุดระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย ของกรมทรัพยากรน้ำ เนื่องจากเป็นแผนที่ชุดนี้ใช้เป็นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและที่มาของการแบ่งเขต ๒๕ ลุ่มน้ำในปัจจุบันเป็นการแบ่งตามหลักอุทกวิทยาที่ถูกต้องของคณะกรรมการอุทกวิทยาแห่งชาติ หากจำเป็นแก้ไขเพื่อการประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ควรมีจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและปฏิบัติตามประชาติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะลุ่มน้ำชายแดนระหว่างประเทศ เพราะอาจกระทบเรื่องเส้นปักปันชายแดน และทุกครั้งที่จะแก้ไขแผนที่แนบท้ายต้องแก้ไขพระราชกฤษฎีกาในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องก่อนประกาศใช้ใหม่ทุกครั้ง

๙) ควรให้คณะกรรมการลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในลุ่มน้ำก่อน การกำหนดปริมาณการใช้น้ำแต่ละประเภท ในสาขาอาชีพที่แตกต่าง โดยตัวแปรสำคัญขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำต้นทุนในแต่ละลุ่มน้ำ ยกตัวอย่าง ชวนาจังหวัดเชียงใหม่ใช้ปริมาณน้ำทำนาต่างจากปริมาณที่ชาวนาภาคใต้ใช้ เพื่อการสร้างการยอมรับ ลดความขัดแย้ง รวมถึงกรณีโครงการผันน้ำและการดำเนินการที่มีผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ

๑๐) ภายหลังการผ่านร่าง พรบ.ทรัพยากรน้ำควรประชุมหน่วยงานทั้งหมดที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับน้ำทั้งภาคประชาชนและหน่วยงานราชการทั้ง ๒๕ แห่ง เพื่อทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่จัดแบ่งตามอำนาจใน พรบ.ทรัพยากรน้ำ ร่างพระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวงที่จะออกตามมาเพื่อความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องตรงกันและไม่สับสน ทับซ้อน มีเอกภาพและเพื่อประสิทธิภาพในการใช้กฎหมายและประสิทธิผลในการบริหารจัดการน้ำในภาพรวมของประเทศอย่างยั่งยืน

(เอกสารแนบ๑)

๑.กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับน้ำ

วัตถุประสงค์ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	พื้นที่บังคับใช้	องค์กร
๑. การใช้น้ำ เพื่อ การเกษตร	พ.ร.บ.การชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ พ.ร.บ.การชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ พ.ร.บ.การชลประทานราษฎร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๖ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๙๗ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๗ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๘ พ.ร.บ.คันและคูน้ำ พ.ศ.๒๕๐๕ พ.ร.บ.รักษาคulong ร.ศ.๑๒๑ พ.ร.บ.สำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ.๒๔๕๖ พ.ร.บ.การจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๗ พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘	เขตชลประทานที่ราษฎรได้จัด ขึ้น เขตชลประทาน คัน, คูน้ำ ทางน้ำ, คลอง, คูน้ำ เขตโครงการจัดรูปที่ดิน	- - - คณะกรรมการจัดรูป ที่ดินกลาง
๒. การใช้น้ำ ในภาค อุตสาหกรรม	พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ พ.ร.บ.น้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๒๒ พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐	เขตชลประทาน เขตนํ้าบาดาล เขตนํ้าอุตสาหกรรม เขตควบคุมแร่, เขตเหมืองแร่,	- คณะกรรมการนํ้า บาดาล คณะกรรมการนิคม อุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย

		เขตแต่งแร่ และเขตโลหะกรรม	-
๓. การใช้น้ำ เพื่อการผลิต พลังงาน	พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ พ.ร.บ.การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๑๑ พ.ร.บ.การพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ.๒๕๓๕	เขตชลประทาน เขตการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เขตพลังงาน	- คณะกรรมการไฟฟ้า ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย คณะกรรมการพลังงาน แห่งชาติ
๔. การใช้น้ำ เพื่อการ สาธารณูปโภค	พ.ร.บ.การพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ.๒๕๓๕ พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ พ.ร.บ.สุขาภิบาล พ.ศ.๒๔๙๖ พ.ร.บ.การประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ พ.ร.บ.การประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ร.บ.น้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ พ.ร.บ.ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗ พ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ.๒๔๘๔ พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๒๒ พ.ร.บ.จัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๗ พ.ร.บ.รักษาคล่อง ร.ศ.๑๒๑ พ.ร.บ.รักษาคล่องประปา พ.ศ.๒๕๒๖ พ.ร.บ.การชลประทานราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๒ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ พ.ร.บ.การพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖	เขตการพลังงาน เขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล เขตการประปานครหลวง เขตการประปาส่วนภูมิภาค เขตน้ำบาดาล เขตหมู่บ้าน, อำเภอ เขตแหล่งน้ำ, ทางระบายน้ำ เขตการนิคมอุตสาหกรรม เขตโครงการจัดรูปที่ดิน ทางน้ำ, ลำคลอง, คู เขตคลองประปา เขตการชลประทานของราษฎร ทางน้ำ, เขตชลประทาน เขตการพลังงาน	คณะกรรมการพลังงาน แห่งชาติ เทศบาลตำบล, เมือง, นคร คณะกรรมการ สุขาภิบาล คณะกรรมการประปา นครหลวง คณะกรรมการประปา ส่วนภูมิภาค คณะกรรมการน้ำ บาดาล คณะกรรมการหมู่บ้าน, ตำบล, อำเภอ - คณะกรรมการนิคม อุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย คณะกรรมการจัดรูป ที่ดินกลาง - -คณะกรรมการ พลังงานแห่งชาติ

๕. การใช้น้ำ ในการ ประมง	พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.๒๕๔๐	แม่น้ำ, ลำคลอง	-
๖. การใช้น้ำ เพื่อการ คมนาคม	พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ พ.ร.บ.สุขาภิบาล พ.ศ.๒๕๔๕ พ.ร.บ.เรือไทย พ.ศ.๒๕๔๑ พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ พ.ร.บ.การทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๔๔ พ.ร.บ.ป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ.๒๕๒๒ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๖๘ เรื่องการควบคุมการจอดเรือ พ.ร.บ.รักษาลคลอง ร.ศ.๑๒๑ พ.ร.บ.สำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ.๒๕๕๖ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๕๔๕	เขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล น่านน้ำไทย, น่านน้ำประมง น่านน้ำไทย, คลอง, แม่น้ำ, บึง, อ่างเก็บน้ำ เขตการทำเรือ น่านน้ำไทย, ทะเลหลวง แม่น้ำลำคลอง แม่น้ำ, ลำคลอง, คู แม่น้ำ เขตพื้นที่ชลประทาน	เทศบาลตำบล, เมือง, นคร คณะกรรมการ สุขาภิบาล - - คณะกรรมการของการ ทำเรือ แห่งประเทศไทย - - - - -
๗. การ อนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำ	พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ พ.ร.บ.น้ำบาดาล พ.ศ.๒๕๒๐ พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๖๘ เรื่องการควบคุมการจอดเรือ พ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ.๒๕๔๔	เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม เขตนํ้าบาดาล เขตโรงงาน น่านน้ำไทย, คลอง, แม่น้ำ, บึง, อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ, คลอง เขตแหล่งน้ำ, ทางระบายน้ำ	คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการน้ำ บาดาล - - -

๘. การป้องกันและแก้ไขมลพิษทางน้ำ	พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๒๒ พ.ร.บ.รักษาคคลอง ร.ศ.๑๒๑ พ.ร.บ.รักษาคคลองประปา พ.ศ.๒๕๒๖ พ.ร.บ.สำหรับการกำจัดฝักตบขวา พ.ศ.๒๕๕๖ พ.ร.บ.การชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๑๐	เขตการนิคมอุตสาหกรรม ทางน้ำ, ลำคลอง, คู เขตคลองประปา แม่น้ำ เขตพื้นที่ชลประทาน เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตควบคุมแร่, เขตเหมืองแร่, เขตแต่งแร่, เขตโลหกรรม	คณะกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - - - - คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ - - -
---	--	--	--

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

.....

.....

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใด กำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต
 “ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำไม่ว่าจะ
 เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึงแม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุม ลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ การขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลง จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มี กฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนด ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๖ รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของ แหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔

หลักเกณฑ์ตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๒ สิทธิในน้ำ

มาตรา ๗ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

หมวด ๓ องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
- (๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

(๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจาก กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิสองคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของ กรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๐ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๙ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ สามปี และอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติ เสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทน ตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และ ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) หรือ (๖) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๖ การประชุม กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม กนช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมพิจารณาเรื่องนั้น

มาตรา ๑๗ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตาม (๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๔ (๑)

(๔) ควบคุม กำกับ ติดตาม เฝ้าระวัง ตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการตาม (๒) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๗) กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๘) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

- (๙) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเพณีที่สามตามมาตรา ๔๒
- (๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ
- (๑๑) ไกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (๑๒) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตาม

พระราชบัญญัตินี้

(๑๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. ไกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๑๑) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๘ ให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) ทุกห้าปี

ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามวรรคหนึ่ง ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้นำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี

ในกรณีที่มีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ให้ กนช. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้อภัยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๒๒ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ ให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช.
- (๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.
- (๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับการร้องขอ
- (๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.
- (๗) ประสานข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของ กนช.
- (๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ
- (๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๒

ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๔ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพ อุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชยกรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๗ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๐ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ซ้ำได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๓๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้เข้ามาเป็นกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการลุ่มน้ำซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- (๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- (๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด
- (๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑
- (๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๓) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๙) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๘) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

ส่วนที่ ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๘ กฎกระทรวงตามมาตรา ๓๗ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน

หมวด ๔ การจัดสรรน้ำ

มาตรา ๓๙ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตร หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและ โดยความเห็นชอบของ กษ. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำ ประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้

การกำหนดหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
เป็นสำคัญ

มาตรา ๔๑ การใช้น้ำประเภที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธาณณะนั้นตั้งอยู่

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต
และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สอง รวมทั้งการขอโอน
ใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

มาตรา ๔๒ การใช้น้ำประเภที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบ
ของ กนช.

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต
และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สาม รวมทั้งการขอโอน
ใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

มาตรา ๔๓ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สองและประเภที่สาม
ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธาณณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง
เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

มาตรา ๔๔ ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒
ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย

แผนการบริหารจัดการน้ำตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
- (๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้
- (๓) สถานที่กักเก็บน้ำ
- (๔) วิธีการใช้น้ำ

(๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

(๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม

(๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธาณณะนั้น

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม (๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ
เกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน
และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธาณณะ

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม (๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมหรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๔๖ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๗ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด

- (๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม
 - (๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ
- ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

มาตรา ๔๘ ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้น้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ

มาตรา ๔๙ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ออกไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้งเครื่องมือวัด

ปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ใช้ น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๕๒ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

มาตรา ๕๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

หมวด ๕

ภาวน้ำแล้งและภาวน้ำท่วม

ส่วนที่ ๑

การป้องกันและแก้ไขภาวน้ำแล้ง

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้

การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวน้ำแล้งนั้น

เมื่อภาวน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวน้ำแล้ง

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การแบ่งปันน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน

มาตรา ๕๖ ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใด รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ ก็ได้

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- (๔) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๕) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- (๖) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่

ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง

(๗) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา ๕๙ เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

ส่วนที่ ๒

การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

มาตรา ๖๑ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม
- (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม
- (๕) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม
- (๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๗) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตาม

แนวทางที่กำหนด

(๘) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

(๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

แนวทางการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และแนวทางการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามวรรคสอง (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ มาใช้บังคับกับการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหากรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าวโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไข ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

มาตรา ๖๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย

การชดเชยความเสียหายตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ในการใช้ที่ดินตามมาตรา ๖๓ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๔ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๖๖ ในกรณีมีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบ โดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้

บุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการตาม มาตรา ๖๗ วรรคสองแล้ว

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือซื้อขายทรัพย์สิน หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือ มาตรา ๖๖ ต้องระงับหรือยุติลง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับ เงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชย ความเสียหายต่อศาลภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิไม่รับเงิน ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความ เสียหายนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๖๙ ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักยอก ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่ สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อ ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๗๐ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและ แก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ

หมวด ๖

การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควร สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา ๗๒ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้

ในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้บังคับตามกฎหมายกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า

มาตรา ๗๓ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๒ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้าวรณมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ วรณมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าวรณมนตรีปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามวรรคสองไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๔ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระงับ หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้การณีใดกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องการอันก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๗๗ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำนวน หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ
- (๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ
- (๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่าการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๗๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๘

ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๘๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้มีหมายรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบรรเทาความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเนื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา ๘๐ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามมาตรา ๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๓

มาตรา ๘๕ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๗๗ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๐ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๙

มาตรา ๙๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม มาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๑

มาตรา ๙๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๕ ความผิดตามมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจ เปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่งและผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๙๖ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๙๕ ให้ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขาธิการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๙๗ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตาม มาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้น ไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖

ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ตามวรรคสอง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการ อีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม

มาตรา ๙๘ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และยังมีไม่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๙ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๖)

มาตรา ๙๙ ในวาระเริ่มแรก ให้নাแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๐ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสาม

ตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายใน หกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายใน กำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ค่าขอ	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ	๕๐,๐๐๐ บาท
๔. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
๕. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		
๖. การโอนใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		

บรรณานุกรม

ภาควิชาวิศวกรรมชลประทาน.(n.d.).ข้อมูลชลประทาน: กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับน้ำ. Retrieved June 8, 2016, from Kasetsart University, Department of Irrigation Engineering Web site: <http://irre.ku.ac.th/v5/index.php/irr-data-menu/water-law-menu>
(เอกสารแนบ ๑)

กรมทรัพยากรน้ำ.(2559).ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. เอกสารประกอบการประชุมเพื่อ
รับฟังความคิดเห็นประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.... เรื่อง
โครงการศึกษาและยกร่างอนุบัญญัติที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ....,
กรุงเทพ.(เอกสารแนบ ๒)

กรมทรัพยากรน้ำ.(2554).ระเบียบข้อมูล ระบบลุ่มน้ำและเขตการปกครองของประเทศไทย.กรุงเทพฯ:
สำนักวิจัย พัฒนาและอุทกวิทยา.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

วาสนา ร้อยอำแพง.(2559).ร่างโครงการศึกษาและยกร่างอนุบัญญัติที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ พ.ศ....เอกสารประกอบการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นประชาชนในเรื่องที่
เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.... เรื่อง โครงการศึกษาและยกร่างอนุบัญญัติ
ที่ออกตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ....,กรุงเทพ.

กรมทรัพยากรน้ำ.(2556).รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาและยกร่างอนุบัญญัติที่ออกตาม ร่าง
พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.(ร่างพระราชกฤษฎีกาลุ่มน้ำและร่างกฎกระทรวง
เกี่ยวกับองค์กรผู้ใช้น้ำ).กรุงเทพมหานคร:คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กรมทรัพยากรน้ำ.(2560). สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐, Retrieved on 30 July 2560.
[http://202.129.59.68 / uploads/file/banner/2018/summary.pdf](http://202.129.59.68/uploads/file/banner/2018/summary.pdf)

กรมทรัพยากรน้ำ.(2558). การประชุมคณะทำงานลุ่มน้ำโตนเลสาป,2558. กรุงเทพมหานคร.สำนัก
ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ.กรมทรัพยากรน้ำ.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม.